

Волинський національний університет імені Лесі Українки
Географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії

Ірина Мандрик

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ

Методичні рекомендації до виконання практичних робіт

Луцьк 2021

УДК 911.3:33(332.143)

М 23

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 7 від 17 березня 2021 р.)

Рецензенти:

Лажнік В. Й. – кандидат географічних наук, професор кафедри міжнародних відносин і регіональних студій Волинського національного університету імені Лесі Українки

Лепкий М. І. – кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Луцького національного технічного університету

Мандрик І. П.

М 23 *Регіональна економічна і соціальна географія* : Методичні рекомендації до виконання практичних робіт. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2021. 88 с.

Методичні рекомендації до виконання практичних робіт з курсу «Регіональна економічна і соціальна географія» розроблено для студентів 4 курсу денної та заочної форм навчання спеціальності 106 «Географія», освітньої програми «Географія» та спеціальності 014 «Середня освіта», освітньої програми «Географія. Економіка» освітнього ступеня «бакалавр».

До кожної теми подано питання усного опитування, методичні вказівки до виконання практичних завдань та запропоновано перелік літературних джерел.

УДК 911.3:33(332.143)

© Мандрик І. П., 2021
© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2021

Зміст

Вступ.....	5
Опис навчальної дисципліни.....	6
Структура навчальної дисципліни.....	6
Практична робота № 1. Політична карта світу.....	8
Практична робота № 2. Економіко-географічна характеристика Німеччини...	10
Практична робота № 3. Економіко-географічна характеристика Франції.....	12
Практична робота № 4. Економіко-географічна характеристика Великобританії.....	15
Практична робота № 5. Порівняльна економіко-географічна характеристика країн Північної Європи.....	17
Практична робота № 6. Економіко-географічна характеристика Італії.....	19
Практична робота № 7. Економіко-географічна характеристика Польщі.....	22
Практична робота № 8. Порівняльна економіко-географічна характеристика країн Балтії.....	23
Практична робота № 9. Порівняльна економіко-географічна характеристика країн Південно-Східної Європи.....	26
Практична робота № 10. Російська Федерація: політико-адміністративний устрій, економічні райони.....	28
Практична робота № 11. Економіко-географічна характеристика країн Центральної Азії.....	31
Практична робота № 12. Порівняльна економіко-географічна характеристика країн Закавказзя.....	33
Практична робота № 13. Економіко-географічна характеристика Туреччини...	35
Практична робота № 14. Порівняльна економіко-географічна характеристика країн Перської затоки.....	37
Практична робота № 15. Економіко-географічна характеристика Індії.....	39
Практична робота № 16. Порівняльна економіко-географічна характеристика країн Південно-Східної Азії.....	42

Практична робота № 17. Економіко-географічна характеристика Китаю.....	44
Практична робота № 18. Економіко-географічна характеристика Японії.....	47
Практична робота № 19. Економіко-географічна характеристика США.....	50
Практична робота № 20. Економіко-географічна характеристика Канади.....	54
Практична робота № 21. Економіко-географічна характеристика Мексики.....	56
Практична робота № 22. Порівняльна економіко-географічна характеристика країн Центральної Америки.....	58
Практична робота № 23. Порівняльна економіко-географічна характеристика країн Вест-Індії.....	60
Практична робота № 24. Порівняльна економіко-географічна характеристика Андських країн.....	62
Практична робота № 25. Економіко-географічна характеристика Бразилії.....	64
Практична робота № 26. Економіко-географічна характеристика Аргентини...	66
Практична робота № 27. Порівняльна економіко-географічна характеристика Єгипту та Алжиру.....	68
Практична робота № 28. Економіко-географічна характеристика Нігерії.....	70
Практична робота № 29. Порівняльна економіко-географічна характеристика країн Центральної Африки.....	72
Практична робота № 30. Порівняльна економіко-географічна характеристика Ефіопії і Танзанії.....	74
Практична робота № 31. Економіко-географічна характеристика Південно-Африканської Республіки.....	76
Практична робота № 32. Економіко-географічна характеристика Австралії.....	78
Практична робота № 33. Економіко-географічна характеристика Нової Зеландії.....	80
Практична робота № 34. Порівняльна економіко-географічна характеристика країн Океанії.....	82
Політика оцінювання.....	84
Рекомендована література.....	85

Вступ

«Регіональна економічна і соціальна географія» – одна з найважливіших навчальних дисциплін у системі підготовки фахівців з географії, що навчаються за спеціальностями 106 «Географія», освітньої програми «Географія» та 014 «Середня освіта», освітньої програми «Географія. Економіка». Засвоєння даної навчальної дисципліни дає змогу студентам поглибити знання про сучасні регіони світу, особливості їх формування та розвитку, природно-ресурсний потенціал, населення, особливості розвитку і розміщення галузей господарства, зовнішньоекономічні зв'язки.

Мета навчальної дисципліни – сформувати цілісний просторово-часовий погляд у студентів на сучасні соціально-економічні і політичні процеси в різних країнах і регіонах світу, сформувати чіткі знання та навички складання їх комплексної суспільно-географічної характеристики.

Завдання навчальної дисципліни: навчити студентів складати опис історико-географічних районів світу; характеризувати регіональні відміни у рівнях соціально-економічного розвитку різних типів країн; давати оцінку сучасного рівня і характеру економічної інтеграції країн; складати регіональні комплексні економіко- та соціально-географічні характеристики окремих регіонів і країн світу; давати аналіз регіональних економіко- і соціально-географічних закономірностей розвитку.

Набуті *компетентності* дадуть можливість географу використовувати отримані знання при аналізі соціально-економічних процесів та оцінці господарського комплексу країн і регіонів світу; визначенні проблем регіонального розвитку. У результаті вивчення дисципліни студенти повинні набути *вміння* давати комплексну суспільно-географічну характеристику країн світу за регіонально-континентальним принципом, зокрема, аналізувати природно-ресурсний потенціал, населення, галузеву та територіальну структуру господарства, зовнішньоекономічні зв'язки країн; характеризувати динаміку, тенденції, закономірності та перспективи розвитку соціальних, економічних та політичних процесів у регіонах світу.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 270 годин / 9 кредитів ECTS.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни денна/заочна форма навчання
Денна форма навчання / заочна форма навчання		Обов'язкова
Кількість годин/кредитів 270/9		Рік навчання 4 / 5
		Семестр 7, 8/8, 9
		Лекції 72 / 16 год. 7 семестр – 36 / 4 год. 8 семестр – 36 / 12 год.
		Практичні (семінарські) – 68 / 30 год. 7 семестр – 36 / 12 год. 8 семестр – 32 / 18 год.
		Самостійна робота – 114 / 192 год. 7 семестр – 56 / 96 год. 8 семестр – 58 / 96 год.
ІНДЗ: немає	Консультації – 16 / 32 год. 7 семестр – 8 / 16 год. 8 семестр – 8 / 16 год.	
	Форма контролю: 7 / 8 семестр – залік 8 / 9 семестр – іспит	
Мова навчання Українська		

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практичні (семінари)	Самостійна робота	Консультації
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Економіко-географічна характеристика Європи					
Тема 1. Теоретичні й методологічні основи регіональної економічної і соціальної географії	3	1	-	2	1
Тема 2. Політична карта світу	6	1	2	2	1
Тема 3. Західна Європа	6	2	-	2	-
Тема 4. Німеччина	4	-	2	2	-
Тема 5. Франція	4	-	2	2	-
Тема 6. Великобританія	4	-	2	2	-
Тема 7. Північна Європа	6	2	2	2	-
Тема 8. Південна Європа	4	2	-	2	-
Тема 9. Італія	4	-	2	2	-

Тема 10. Центральнo-Східна Європа	5	2	-	2	1
Тема 11. Польща	4	-	2	2	-
Тема 12. Країни Балтії	4	-	2	2	-
Тема 13. Південно-Східна Європа	6	2	2	2	-
Тема 14. Російська Федерація	7	4	2	2	1
Разом за змістовим модулем 1	64	16	20	28	4
Змістовий модуль 2. Економіко- географічна характеристика Азії					
Тема 15. Центральна Азія	8	2	2	3	1
Тема 16. Південно-Західна Азія	8	4	-	3	1
Тема 17. Країни Закавказзя	4	-	2	2	-
Тема 18. Туреччина	6	2	2	2	-
Тема 19. Країни Перської затоки	4	-	2	2	-
Тема 20. Південна Азія	8	4	-	3	1
Тема 21. Індія	4	-	2	2	-
Тема 22. Південно-Східна Азія	9	4	2	3	-
Тема 23. Східна Азія	9	4	-	4	1
Тема 24. Китай	4	-	2	2	-
Тема 25. Японія	4	-	2	2	-
Разом за змістовим модулем 2	68	20	16	28	4
Усього годин у 7 семестрі	136	36	36	56	8
Змістовий модуль 3.					
Економіко-географічна характеристика Північної та Південної Америки					
Тема 26. Північна Америка. США	11	4	2	4	1
Тема 27. Канада	8	2	2	3	-
Тема 28. Мексика	7	2	2	3	-
Тема. 29. Центральна Америка	7	2	2	3	-
Тема 30. Вест-Індія	7	2	2	3	-
Тема 31. Країни Андської групи	11	2	2	4	1
Тема 32. Країни Ла-Платської групи	9	4	-	4	1
Тема 33. Бразилія	6	-	2	3	-
Тема 34. Аргентина	5	-	2	3	-
Разом за змістовим модулем 3	68	18	16	30	4
Змістовий модуль 4.					
Економіко-географічна характеристика Африки, Австралії й Океанії					
Тема 35. Північна Африка	11	4	2	3	1
Тема 36. Західна Африка	7	4	-	3	-
Тема 37. Нігерія	4	-	2	2	-
Тема 38. Центральна Африка	8	2	2	3	1
Тема 39. Східна Африка	9	2	2	3	-
Тема 40. Південна Африка	6	2	-	3	1
Тема. 41. Південно-Африканська Республіка	5	-	2	3	-
Тема 42. Австралія	7	2	2	3	-
Тема 43. Океанія	8	2	2	3	1
Тема 44. Нова Зеландія	5	-	2	2	-
Разом за змістовим модулем 4	66	18	16	28	4
Усього годин у 8 семестрі	134	36	32	58	8
Всього годин:	270	72	68	114	16

Практична робота № 1
Тема. Політична карта світу

Мета: засвоїти базові поняття політичної карти; засвоїти підходи до класифікації країн за різними ознаками; засвоїти підходи до типізації країн за рівнем соціально-економічного розвитку; сформувати вміння аналізувати політичну карту світу; закріпити практичні навички роботи з політичною картою світу

Питання для обговорення

1. Суть поняття «політична карта світу». Базові поняття: територія і кордони. Політико-територіальні утворення.
2. Кількісні і якісні зміни на політичній карті світу.
3. Наукові підходи до класифікації країн. Основні класифікації країн світу.
4. Класифікація країн за площею і чисельністю населення.
5. Класифікація країн за державним устроєм і формою правління.
6. Класифікація країн за ідеологічною орієнтацією.
7. Типологія країн за рівнем соціально-економічного розвитку. Різні підходи до даної типології.

Практичні завдання

1. На основі використання літературних джерел та картосхем дати історико-географічну характеристику процесу формування політичної карти світу у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Історико-географічні етапи формування політичної карти світу

Назва етапу	Період часу	Зміни на політичній карті світу

2. Використовуючи карти атласу, заповнити таблицю 2, вписавши у відповідні колонки кількість та приклади країн.

Таблиця 2

Класифікація країн світу за державним ладом

Регіони світу /кількість країн	Форми правління				Форми адміністративно-територіального устрою	
	Республіки	Монархії		Держави у складі	Унітарні країни	Федеративні країни
		консти-	абсолютні			

		туційні		Співдружн. (Брит.)		
Європа						
Азія						
Африка						
Англо-Америка						
Латинська Америка						
Австралія й Океанія						
Усього						

3. Нанести на контурну карту залежні території Франції, США, Великобританії, Нідерландів, Данії (по три позиції).
4. У вигляді таблиці розглянути сучасні підходи до регіонального поділу світу за авторами: І. Родіоновою; Б. Яценко; П. Масляком; Я. Олійником, А. Степаненком; В. Безуглим, С. Козинцем та ООН.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Географія світового господарства з основами економіки : навч. посіб. / за ред. Олійника Я. Б., Смирнова Г. Г. Київ : Знання, 2011. 637 с.
3. Економічна і соціальна географія світу : навч. посібник / за ред. С. П. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
4. Кусков А. С., Понукалина О. В. Социально-экономическая и политическая география мира и России: учебно-справочное пособие для вузов. Москва : КНОРУС, 2005. 271 с.
5. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. К. : Знання, 2007. 292 с.
6. Міжнародні організації : навч. посіб. / За ред. Ю. Г. Козака, В.В. Ковалевського. Київ : ЦУЛ, 2003. 288 с.
7. Соціально-економічна географія світу / за ред. С.П. Кузика. Тернопіль, 1998. 256 с.
8. Социально-экономическая география зарубежного мира / под ред. В.В. Вольского. Москва: Дрофа, 2003. 560 с.

9. Цепенда М. М. Суверенні держави світу: суспільно-географічний довідник. Чернівці : ЧНУ ім. Ю.Федьковича, 2018. 226 с.

10. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

11. Яценко Б. П., Бабарицька В. К. Країнознавство: основи теорії : навч. посіб. Київ : Либідь, 2009. 312 с.

Практична робота № 2

Тема. Економіко-географічна характеристика Німеччини

Мета: сформувати систему знань про особливості ЕГП, населення, господарства, економічні райони країни; розвивати вміння визначати галузеву і територіальну структуру господарства країни; розвивати вміння та навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Особливості ЕГП та природно-ресурсного потенціалу Німеччини.
2. Характерні риси населення та розселення.
3. Господарство Німеччини. Роль країни у світовій економіці.
4. Галузева і територіальна структура промисловості.
5. Транспортна система країни.
6. Зовнішньоекономічні зв'язки ФРН.
7. Економічні райони та найбільші міста країни.

Практичні завдання

1. Розглянути сучасний адміністративно-територіальний поділ ФРН. На контурну карту нанести федеральні землі Німеччини та їх столиці, використовуючи дані таблиці 2. Пояснити, з чим пов'язані подвійні назви багатьох земель ФРН?
2. Дати економіко-географічну характеристику автомобілебудування ФРН. На контурну карту нанести основні центри найбільших автоконцернів Німеччини.
3. Дати коротку економіко-географічну характеристику економічних районів ФРН у вигляді таблиці 1, використовуючи дані таблиці 2.

Таблиця 1

Економіко-географічна характеристика економічних районів ФРН

Назва району	Склад району	Площа, км ²	Населення, осіб	Спеціалізація		Головні міста
				промисловості	сільського господарства	
Північний						
Північно-Західний						

Південно-Західний						
Південний						
Східний						

4. Нанести економічні райони ФРН та їх опорний каркас у вигляді головних міст і транспортної мережі на відповідну контурну карту.

Таблиця 2

Федеральні землі Німеччини та їх розподіл за економічними районами

Назва землі	Столиця	Площа, км²	Населення, осіб (на 01.01.2016 р.)
Північний район			
Шлезвіг-Гольштейн	Кіль	15802,49	2858714
Гамбург	Гамбург	755,30	1787408
Бремен	Бремен	419,84	671489
Нижня Саксонія	Ганновер	47592,82	7926599
Північно-Західний (Рейнсько-Вестфальський) район			
Північний Рейн-Вестфалія	Дюссельдорф	34112,52	17865516
Південно-Західний район			
Саар	Саарбрюккен	2568,69	995597
Рейланд-Пфальц	Майнц	19854,46	4052803
Гессен	Вісбаден	21114,90	6176172
Баден-Вюртенберг	Штудгарт	35751,33	10879618
Південний (Баварський) район			
Баварія	Мюнхен	70550,07	12843514
Східний район			
Макленбург-Передня Померанія	Шверин	23213,74	1612362
Бранденбург	Потсдам	29654,36	2484826
Берлін	Берлін	891,68	3520031
Саксонія	Дрезден	18449,39	4084851
Саксонія-Ангальт	Магдебург	20451,47	2245470
Тюрінгія	Ерфурт	16202,38	2170714

Рекомендована література

1. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
2. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
3. Економічна і соціальна географія світу : навч. посібник / за ред. С. П. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.

4. Кузик С., Котик Л., Ванда І. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.

5. Кусков А. С., Понукалина О. В. Социально-экономическая и политическая география мира и России: учебно-справочное пособие для вузов. Москва : КНОРУС, 2005. 271 с.

6. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. К. : Знання, 2007. 292 с.

7. Соціально-економічна географія світу / за ред. С.П. Кузика. Тернопіль, 1998. 256 с.

8. Социально-экономическая география зарубежного мира / под ред. В.В. Вольского. Москва: Дрофа, 2003. 560 с.

9. Цепенда М. М. Суверенні держави світу: суспільно-географічний довідник. Чернівці : ЧНУ ім. Ю.Федьковича, 2018. 226 с.

10. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 3

Тема. Економіко-географічна характеристика Франції

Мета: сформувати систему знань про особливості ЕГП, населення, господарства, економічні райони країни; розвивати вміння визначати галузеву і територіальну структуру господарства країни; розвивати вміння та навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. ЕГП, господарська оцінка природних умов і ресурсів Франції.
2. Сучасна демографічна ситуація та особливості розселення населення.
3. Особливості галузевої та територіальної структури промисловості.
4. Характеристика основних галузей сільського господарства.
5. Транспорт та сфера послуг. Роль міжнародного туризму в економіці країни.
6. Зовнішньоекономічні зв'язки країни.
7. Економічні райони країни.

Практичні завдання

1. За даними таблиці 1 розрахувати коефіцієнт природного приросту населення Франції та побудувати графік динаміки чисельності населення у 2008-2019 рр. Розраховані дані внести в таблицю 1. Пояснити, чому при зниженні показників народжуваності й природного приросту чисельність населення в країні зростає?

Основні демографічні показники Франції у 2008-2019 рр.*

Рік	Чисельність населення, 13млн.. осіб	Коефіцієнт народжуваності, осіб на 1000 жителів	Коефіцієнт смертності, осіб на 1000 жителів	Коефіцієнт природного приросту, %
2008	64,4	12,8	8,6	
2009	64,7	12,8	8,6	
2010	65,0	12,7	8,6	
2011	65,3	12,5	8,6	
2012	65,7	12,4	8,7	
2013	66,0	12,2	8,8	
2014	66,3	12,0	8,9	
2015	66,5	11,8	9,0	
2016	66,7	11,6	9,1	
2017	66,9	11,4	9,2	
2018	67,0	11,2	9,3	
2019	67,1	11,1	9,4	

2. За даними таблиці 2 охарактеризувати сучасний стан та галузеву структуру сільського господарства Франції. Розрахувати частку кожної галузі у структурі рослинництва та тваринництва. На основі отриманих результатів побудувати кругові діаграми галузевої структури рослинництва і тваринництва Франції.

Продукція сільського господарства Франції у 2017 р.

	Обсяг виробництва, млрд. євро
Продукція сільського господарства	71,8
<i>Продукція рослинництва</i>	<i>41,1</i>
Зернові культури	9,5
Олійні культури	2,8
Цукровий буряк	1,0
Інші технічні культури (тютюн, льон, хміль)	0,7
Фрукти, овочі, картопля	8,0
Виноградарство	11,1
Кормові культури, квіти	8,0
<i>Продукція тваринництва</i>	<i>26,0</i>
Виробництво м'яса	11,3
Виробництво молока та інших продуктів тваринництва	10,0
Птахівництво, виробництво яєць	4,7

3. Дати коротку економіко-географічну характеристику економічних районів Франції у вигляді таблиці 3. Пояснити, які економічні райони гостро потребують структурної перебудови господарського комплексу.

**Економіко-географічна характеристика економічних районів
Франції**

Назва району	Склад району	Спеціалізація		Головні промислові центри	Головні туристичні центри
		промисловості	сільського господарства		
Паризький					
Північний					
Східний					
Ліонський					
Західний					
Південно-Західний					
Середземно-морський					

4. Нанести економічні райони Франції та їх опорний каркас у вигляді головних міст і транспортної мережі на відповідну контурну карту.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
2. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
3. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
4. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
5. Кузик С., Котик Л., Ванда І. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.
6. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
7. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
8. Цепенда М. М. Суверенні держави світу: суспільно-географічний довідник. Чернівці : ЧНУ ім. Ю.Федьковича, 2018. 226 с.
9. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
10. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 4

Тема. Економіко-географічна характеристика Великобританії

Мета: поглибити знання про особливості ЕГП, населення, господарства; визначити внутрішні відмінності у структурі господарства країни; удосконалювати вміння користуватися картографічними та статистичними матеріалами.

Питання для обговорення

1. Оцінка ЕГП та природно-ресурсного потенціалу, їх вплив на розвиток і розміщення господарства.
2. Система розселення Великої Британії, найбільші міські агломерації.
3. Галузева структура і особливості розміщення промисловості країни.
4. Галузева структура і особливості розміщення сільського господарства.
5. Транспортна система та сфера послуг країни.
6. Характеристика економічних районів Великої Британії.
7. Зовнішньоекономічні зв'язки. Українсько-британське співробітництво.

Практичні завдання

1. За даними таблиці 1 проаналізувати національно-етнічний склад населення Великобританії. Пояснити, чому в етнічному складі населення значна частка вихідців з країн Південної Азії. Побудувати кругову діаграму.

Таблиця 1

Етнічний склад населення Великобританії (згідно перепису 2011 р.)

Етнічна група	Чисельність, осіб	% від загальної кількості населення
Білі британці	50366497	85,67
Білі (інші)	3096169	5,27
Індійці	1053411	1,8
Пакистанці	977285	1,6
Ірландці	691232	1,2
Змішаної раси	677117	1,2
Африканці Карибського басейну	565876	1,0
Чорні британці	485277	0,8
Бангладешці	283063	0,5
Інші азіати (не китайці)	247644	0,4
Китайці	247403	0,4
Інші етнічні групи	230615	0,4
Чорні (інші)	97585	0,2

2. Дати коротку економіко-географічну характеристику економічних районів Великобританії у вигляді таблиці 2. Перерахувати економічні райони, які належать до депресивних і пояснити чому.

Таблиця 2

**Економіко-географічна характеристика економічних районів
Великобританії**

Назва району	Спеціалізація		Головні міста
	промисловості	сільського господарства	
Східна Англія			
Південний Схід			
Південний Захід			
Західний Мідленд			
Східний Мідленд			
Північно-Західний (Ланкашир)			
Йоркшир з Хамберсайдом			
Північний			
Уельс			
Шотландія			
Північна Ірландія			

3. На контурну карту нанести і обвести кордони економічних районів Великобританії, а також міські агломерації (конурбації) (табл. 3) і найбільші за вантажообігом морські порти.

Таблиця 3

Найбільші міські агломерації Великобританії

Агломерація (конурбація)	Чисельність населення, млн. осіб	Включає населені пункти	Найбільші міста
Великий Лондон	8,3	67	Лондонський Сіті і 32 Лондонських Бюро
Західний Мідленд	2,3	22	Бірмінгем, Вулвергептон, Дадлі
Великий Манчестер	2,2	57	Манчестер, Солфорд, Болтон, Олдем
Західний Йоркшир	1,5	26	Лідс, Брадфорд, Хаддесфілд, Галіфакс
Клайдсайд	1,2	48	Глазго, Пейслі, Котбрідж
Тайнсайд	0,9	25	Ньюкасл-апон-Тайн, Норд-Шилдс, Сауд-Шилдс
Мерсисайд	0,8	8	Ліверпуль, Сент-Хелендс, Бутл, Хайтон
Південний Йоркшир	0,6	7	Шеффілд, Реттерем, Мосборо, Чайплтаун

Рекомендована література

1. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
2. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
3. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
4. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
5. Кузик С., Котик Л., Ванда І. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.
6. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
7. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
8. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
9. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 5

Тема. Порівняльна економіко-географічна характеристика країн Північної Європи

Мета: розкрити значення ЕГП та його вплив на розміщення населення та господарства країн регіону; визначити спільні та відмінні риси у соціально-економічному розвитку між країнами регіону; удосконалювати вміння роботи з картографічними і статистичними матеріалами.

Питання для обговорення

1. Склад регіону, оцінка ЕГП. Природні умови і ресурси.
2. Населення Північної Європи, основні демографічні процеси.
3. Особливості розвитку і розміщення промисловості.
4. Сільське господарство, особливості розвитку та спеціалізація.
5. Транспортна інфраструктура та основні види транспорту.
6. Значення регіону у світовому господарстві. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Практичні завдання

1. На основі використання літературних і картографічних джерел скласти порівняльну економіко-географічну характеристику країн Північної

Європи (за варіантами: варіант 1 – Швеція, Фінляндія, Ісландія; варіант 2 – Швеція, Норвегія, Данія). Результати оформити у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Економіко-географічна характеристика країн Північної Європи

№ п/п	Показники	Швеція	1 в. Фінляндія 2 в. Норвегія	1 в. Ісландія 2 в. Данія
1.	Територія, тис. км ²			
2.	Країни-сусіди			
3.	Форма правління, адміністративно-територіальний устрій			
4.	Населення (загальна чисельність), млн. осіб, у т. ч.: - міське - сільське - найбільші міста			
5.	Природні ресурси, у т. ч.: - мінеральні - лісові - водні та гідроенергетичні			
6.	Структура ВВП, %			
7.	Галузі спеціалізації промисловості			
8.	Основні галузі: - рослинництва - тваринництва			
9.	Транспортна система: - основні транспортні магістралі - головні морські порти			
10.	Товарна структура: - експорту - імпорту			
11.	Основні торговельні партнери			
12.	Найвизначніші туристичні об'єкти і місця			
13.	Економічні райони			

- Дати оцінку економіко-географічного положення Північної Європи. Яке значення має півострівне і острівне положення країн регіону?
- На контурну карту нанести країни регіону. Підписати їх столиці. Позначити найбільші промислові центри та зони спеціалізації сільського господарства.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесневич та ін. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
3. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
4. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
5. Кузик С., Котик Л., Ванда І. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.
6. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
7. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
8. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
9. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 6

Тема. Економіко-географічна характеристика Італії

Мета: сформувати систему знань про особливості ЕГП, населення, господарства, економічні райони країни; розвивати вміння визначати галузеву і територіальну структуру господарства країни; виявити територіальні диспропорції у рівнях соціально-економічного розвитку економічних районів Італії; розвивати вміння та навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. ЕГП, природні умови і ресурси країни.
2. Демографічна ситуація та розселення населення Італії.
3. Сучасний стан та проблеми розвитку і розміщення господарства Італії.
4. Транспортна система Італії.
5. Сфера послуг. Розвиток міжнародного туризму.
6. Внутрішні відмінності, головні міста країни. Причини нерівномірності розселення населення та економічного розвитку Півночі і Півдня Італії.
7. Зовнішньоекономічна діяльність країни.

Практичні завдання

1. За даними таблиці 1 проаналізувати динаміку галузевої структури валового внутрішнього продукту Італії. Дати оцінку.

Таблиця 1

Галузева структура валового внутрішнього продукту Італії, %

Галузі економіки	1960	1970	1980	1990	2017
Промисловість	34,0	35,5	35,2	35,0	23,9
Сільське господарство	13,1	8,1	6,4	4,0	2,0
Сфера послуг	52,9	56,4	58,4	61,0	74,1

2. За даними таблиці 2 проаналізувати динаміку галузевої структури обробної промисловості Італії. Побудувати кругову діаграму «Галузева структура обробної промисловості Італії у 2017 р.».

Таблиця 2

Галузева структура обробної промисловості Італії, %

Галузі промисловості	1960	1970	1980	2017
Машинобудування	24,2	28,6	30,6	35,6
Металургія	6,7	6,1	5,8	3,8
Хімічна	18,2	21,8	10,9	7,8
Деревообробна	4,8	4,4	7,9	9,0
Целюлозно-паперова	6,4	6,3	5,8	4,0
Промисловість будівельних матеріалів	5,8	5,2	8,2	10,4
Легка	15,1	13,3	18,2	19,4
Харчова	18,8	14,3	12,3	10,0

3. Використовуючи карти атласу, літературні джерела, дані таблиці 4, дати стислу характеристику економічних районів Італії у вигляді таблиці 3.

Таблиця 3

Економічні райони Італії

Назва району	Склад району (провінції)	Спеціалізація		Головні міста
		промисловості	сільського господарства	
Північно-Західний				
Північно-Східний				
Центральний				
Південний				

4. Нанести на контурну карту економічні райони Італії та їх опорний каркас у вигляді головних міст і транспортної мережі.
5. Пояснити, чому в північній частині Італії поширений рух за автономізацію і навіть вихід зі складу держави? (Для відповіді використати табл. 4).

Територіальна диференціація соціально-економічного розвитку Італії

Провінція	Адміністративний центр	Індекс рівня життя (Італія = 1)
Північно-Західний економічний район		
Валле-д'Аоста	Аоста	1,23
П'ємонт	Турін	1,13
Ломбардія	Мілан	1,28
Лігурія	Генуя	1,15
Північно-Східний економічний район		
Трентіно-льто-Адідже	Тренто	1,18
Венето	Венеція	1,11
Фріулі-венеція-Джулія	Трієст	1,16
Емілія-Романья	Болонья	1,22
Центральний економічний район		
Тоскана	Флоренція	1,07
Марке	Анкона	0,99
Умбрія	Перуджа	0,98
Лаціо	Рим	1,14
Південний економічний район		
Абруццо	Л'Акуїла	0,90
Кампанія	Неаполь	0,70
Апулія	Барі	0,73
Базиліката	Потенца	0,64
Калабрія	Катандзаро	0,60
Сицилія	Палермо	0,70
Сардинія	Кальярі	0,75
Молізе	Кампобасо	0,78

Рекомендована література

1. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
2. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
3. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
4. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
5. Кузик С., Котик Л., Ванда І. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.
6. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
7. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.

8. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.

9. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.

10. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 7

Тема. Економіко-географічна характеристика Польщі

Мета: сформувати систему знань про особливості ЕГП, населення, господарства, економічні райони країни; розвивати вміння визначати галузеву і територіальну структуру господарства країни; розвивати вміння та навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Особливості ЕГП Польщі: переваги та недоліки.
2. Природні умови і ресурси країни.
3. Населення і трудові ресурси.
4. Галузева структура та особливості розміщення промисловості та сільського господарства Польщі.
5. Сфера послуг. Транспортна мережа та основні види транспорту країни.
6. Зовнішньоекономічні зв'язки Польщі. Відносини з Україною.

Практичні завдання

1. Дати оцінку економіко- і політико-географічного положення Польщі.
2. Пояснити, які історичні події вплинули на формування сучасних кордонів Польщі. Чому Польща стала однонаціональною країною?
3. Використовуючи карти атласу та навчальну літературу, нанести на контурну карту найбільші промислові центри Польщі та основні родовища корисних копалин.
4. За даними таблиці 1 розрахувати частку кожного виду транспорту у структурі вантажо- та пасажирообігу та на основі розрахованих показників побудувати кругові діаграми. Проаналізувати дані.

Таблиця 1

Вантажообіг та пасажирообіг усіх видів транспорту Польщі в 2016 р.

Вид транспорту	Вантажообіг, млн. т-км	Пасажирообіг, млн. пас-км
Залізничний	48903	17849

Автомобільний	233310	20012
Трубопровідний	22325	-
Морський	21867	158
Річковий	815	14
Авіаційний	123	11537
Всього	327343	49570

Рекомендована література

1. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
2. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. – 738 с.
3. Дахно І. І., Тимофіїв С. М. Країни світу : довідник. Київ : МАПА, 2005. 608 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Луцишин П. В., Клімонт Д. Ю., Федонюк С. В. Географія продуктивних сил Польщі: навч. посіб. Луцьк: Ред.-вид. відд. «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. 356 с.
7. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
8. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
9. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
10. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 8

Тема. Порівняльна економіко-географічна характеристика країн Балтії

Мета: визначити особливості впливу ЕГП регіону; скласти порівняльну економіко-географічну характеристику; визначити провідні галузі спеціалізації та місце країн у світовому господарстві; розвивати вміння та навички роботи з статистичним і картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону. Оцінка природних умов і ресурсів країн Балтії.
2. Демографічна ситуація, розселення населення.

3. Особливості розвитку і розміщення господарства, відмінності між країнами.
4. Роль транспорту в балтійських країнах.
5. Розвиток сфери послуг у країнах Балтії
6. Місце країн у світовому господарстві. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Практичні завдання

1. На основі використання літературних та картографічних джерел скласти порівняльну економіко-географічну характеристику країн Балтії у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Економіко-географічна характеристика країн Балтії

№ п/п	Показники	Естонія	Латвія	Литва
1.	Територія, тис. км ²			
2.	Країни-сусіди			
3.	Форма правління, адміністративно-територіальний устрій			
4.	Населення (загальна чисельність), млн. осіб, у т. ч.: - міське - сільське - найбільші міста			
5.	Природні ресурси			
6.	Структура ВВП, %			
7.	Галузі спеціалізації промисловості			
8.	Головні промислові центри			
9.	Основні галузі: - рослинництва - тваринництва			
10.	Основні транспортні магістралі Найбільші морські порти			
11.	Товарна структура: - експорту - імпорту			
12.	Основні торгівельні партнери			
13.	Найвизначніші туристичні об'єкти і місця			

2. Користуючись картами атласу, нанести на контурну карту країни Балтії, їх столиці та найбільші міста. Показати їх величину (чисельність населення) з допомогою пунсонів (за даними табл. 2). Підписати держави-сусіди.

Таблиця 2

Найбільші міста країн Балтії

Країни	Міста
Естонія	Таллінн (435,2 тис.), Тарту (98,5 тис.), Нарва (58,7 тис.), Пярну (41,5 тис.) Кохтла-Ярве (37,2 тис.)
Латвія	Рига (702,0 тис. осіб), Даугавпілс (87,4 тис.), Лієпая (71,9 тис.), Єлгава (57,3 тис.), Юрмала (49,7 тис.)
Литва	Вільнюс (542,7 тис.), Каунас (304,0 тис.), Клайпеда (157,4 тис.), Шяуляй (107,9 тис.), Паневежис (97,3 тис.)

3. Дати характеристику та оцінку ролі і значення морського транспорту та портового господарства кожної з балтійських країн.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесневич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
3. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
4. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
5. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
6. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
7. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
8. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 9

Тема. Порівняльна економіко-географічна характеристика країн Південно-Східної Європи

Мета: провести порівняльний аналіз макроекономічних показників; виявити спільні та відмінні риси у розвитку і розміщенні галузей господарства країн регіону; розвивати вміння і навички працювати з статистичним і картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону. Формування політичної карти Південно-Східної Європи. Причини утворення самопроголошених та невизнаних республік.
2. Природні умови і ресурси як важливі чинники формування господарства регіону.
3. Сучасна демографічна та етнополітична ситуація в країнах регіону.
4. Особливості соціально-економічного розвитку та загальна характеристика господарства країн регіону.
5. Транспортна система регіону.
6. Зовнішньоекономічні зв'язки регіону.

Практичні завдання

1. За картами атласу та літературними джерелами скласти таблицю 1 «Політична карта Південно-Східної Європи», в якій відобразити: офіційну назву країни, столицю, рік здобуття незалежності, державний устрій, форму правління, площу, чисельність населення.
2. Назвати самопроголошені та частково визнані республіки в межах регіону. Пояснити причини їх утворення.
3. Виявити основні тенденції галузевої структури ВВП кожної країни на 2006 р. і на 2018 р. Вихідну інформацію занести в таблицю 2. Дати оцінку. Чим зумовлюється розвиток промислового виробництва країн?

Таблиця 2

Галузева структура ВВП країн Південно-Східної Європи у 2006 і 2018 рр.

Країни	Сільське господарство		Промисловість		Сфера послуг	
	2006	2018	2006	2018	2006	2018
Албанія	23,3		18,8		57,9	
Болгарія	8,9		30,1		61,0	
Боснія і Герцоговина	14,2		30,8		55,0	
Молдова	21,5		22,0		56,5	
Північна Македонія	13,0		27,7		59,3	
Румунія	10,1		34,7		55,2	

Сербія	16,6		25,5		57,9	
Словенія	2,3		34,7		62,9	
Хорватія	6,8		30,9		62,3	
Чорногорія	2,0		30,0		68,0	

4. Побудувати кругову діаграму галузевої структури промисловості Молдови, використовуючи дані таблиці 3. Проаналізувати діаграму.

Таблиця 3

Галузева структура промисловості Молдови у 2018 р.

Галузь	Частка галузі (у % до загального обсягу продукції промисловості)
Паливно-енергетична	11,8
Хімічна і нафтохімічна	0,2
Машинобудування і металообробка	5,9
Лісова, деревообробна і целюлозно-паперова	3,1
Будівельних матеріалів	3,7
Легка	5,8
Харчова	52,2

5. Назвати країни регіону, в яких харчова промисловість є провідною галуззю. Пояснити, які галузі харчової промисловості найбільше розвинені в країнах регіону і чому.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.

2. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.

3. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.

4. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.

5. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.

6. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.

7. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.

8. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 10

Тема. Російська Федерація: політико-адміністративний устрій, економічні райони

Мета: сформувати систему знань про політико-адміністративний устрій Росії; давати економіко-географічну характеристику економічних районів; удосконалювати навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Політико-адміністративний устрій Росії.
2. Зв'язок між національним складом населення та адміністративно-територіальним устроєм Росії.
3. Просторова організація господарства, відмінності Європейській та Азійської частини Росії.
4. Економічні райони Центральної Росії.
5. Уральський і Поволзький економічні райони.
6. Проблеми розвитку Північно-Кавказького району.
7. Економічні райони Східної економічної зони.

Практичні завдання

1. Ознайомитися з політико-адміністративним устроєм Росії. Користуючись картами атласу та даними таблиці 1, на контурну карту нанести такі суб'єкти федерації та їх адміністративні центри: республіки, автономні округи, автономну область, міста федерального значення.
2. Користуючись відповідними картами атласу та даними таблиці 1, на контурній карті позначити межі економічних районів Росії та підписати їх назви.
3. Користуючись картами атласу та науковою літературою дати письмову економіко-географічну характеристику одного з економічних районів Росії (за вибором студента) за таким планом: склад району; економіко-географічне положення (ЕГП); природні умови і ресурси; населення; тип району за структурою господарства (індустріальний, індустріально-аграрний тощо); спеціалізація галузева структура і розміщення промисловості; спеціалізація і галузева структура сільського господарства; транспорт; сфера послуг; проблеми району.

Таблиця 1

Адміністративно-територіальний поділ і економічні райони Росії

№ п/п	Адміністративні одиниці економічного району	Адміністративний центр
1. Центральний економічний район		
1	Брянська обл.	м. Брянськ
2	Владимирська обл.	м. Владимир

3	Івановська обл.	м. Іваново
4	Калужська обл.	м. Калуга
5	Костромська обл.	м. Кострома
6	м. Москва	
7	Московська обл.	м. Москва
8	Орловська обл.	м. Орел
9	Рязанська обл.	м. Рязань
10	Смоленська обл.	м. Смоленськ
11	Тверська обл.	м. Твер
12	Тульська обл.	м. Тула
13	Ярославльська обл.	м. Ярославль
2. Центральнo-Чорноземний економічний район		
1	Белгородська обл.	м. Белгород
2	Воронезька обл.	м. Воронеж
3	Курська обл.	м. Курськ
4	Липецька обл.	м. Липецьк
5	Тамбовська обл.	м. Тамбов
3. Волго-В'ятський економічний район		
1	Республіка Марій-Ел	м. Йошкар-Ола
2	Республіка Мордовія	м. Саранськ
3	Республіка Чувашія	м. Чебоксари
4	Нижньогородська обл.	м. Нижній Новгород
5	Кіровська обл.	м. Кіров
4. Північно-Західний економічний район		
1	м. Санкт-Петербург	
2	Ленінградська обл.	м. Санкт-Петербург .
3	Новгородська обл.	м. Новгород
4	Псковська обл.	м. Псков
5. Північний економічний район		
1	Республіка Карелія	м. Петрозаводськ
2	Республіка Комі	м. Сиктивкар
3	Архангельська обл. у т. ч. Ненецький автономний округ	м. Архангельськ м. Нар'ян-Мар
4	Вологодська обл.	м. Вологда
5.	Мурманська обл.	м. Мурманськ
6. Поволзький економічний район		
1	Республіка Калмикія	м. Еліста
2	Республіка Татарстан	м. Казань
3	Астраханська обл.	м. Астрахань
4	Волгоградська обл.	м. Волгоград
5	Самарська обл.	м. Самара
6	Саратовська обл.	м. Саратов
7	Пензенська обл.	м. Пенза
8	Ульяновська обл.	м. Ульяновськ
7. Уральський економічний район		
1	Республіка Башкортостан	м. Уфа
2	Удмуртська республіка	м. Іжевськ
3	Курганська обл.	м. Курган
4	Оренбурзька обл.	м. Оренбург
5	Свердловська обл.	м. Єкатеринбург

6	Челябінська обл.	м. Челябінськ
7	Пермський край	м. Перм
8. Північно-Кавказький економічний район		
1	Республіка Дагестан	м. Махачкала
2	Республіка Кабардино-Балкарія	м. Нальчик
3	Республіка Північна Осетія (Аланія)	м. Владикавказ
4	Республіка Адигея	м. Майкоп
5	Республіка Карачаєво-Черкесія	м. Черкеськ
6	Чеченська Республіка	м. Грозний
7	Республіка Інгусетія	м. Магас
8	Краснодарський край	м. Краснодар
9	Ставропольський край	м. Ставрополь
10	Ростовська обл.	м. Ростов-на-Дону
9. Західно-Сибірський економічний район		
1	Республіка Алтай	м. Горно-Алтайськ
2	Алтайський край	м. Барнаул
3	Кемеровська обл.	м. Кемерово
4	Новосибірська обл.	м. Новосибірськ
5	Омська обл.	м. Омськ
6	Томська обл.	м. Томськ
7	Тюменська обл., у т. ч. Ханти-Мансійський автономний округ, Ямало-Ненецький автономний округ	м. Тюмень м. Ханти-Мансійськ м. Салехард
10. Східно-Сибірський економічний район		
1	Республіка Бурятія	м. Улан-Уде
2	Республіка Тива	м. Кизил
3	Республіка Хакасія	м. Абакан
4	Красноярський край	м. Красноярськ
5	Забайкальський край	м. Чита
6	Іркутська обл.	м. Іркутськ
11. Далекосхідний економічний район		
1	Республіка Саха (Якутія)	м. Якутськ
2	Єврейська автономна область	м. Біробіджан
3	Камчатський край	м. Петропавловськ- Камчатський
4	Приморський край	м. Владивосток
5	Хабаровський край	м. Хабаровськ
6	Амурська обл.	м. Благовещенськ
7	Магаданська обл.	м. Магадан
8	Сахалінська обл.	м. Южно-Сахалінськ
9	Чукотський автономний округ	м. Анадир

Рекомендована література

1. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
2. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесевич та ін. Київ: Либідь, 2004. 738 с.

3. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
4. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
5. Кусков А. С., Понукалина О. В. Социально-экономическая и политическая география мира и России: учебно-справочное пособие для вузов. Москва : КНОРУС, 2005. 271 с.
6. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
7. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
8. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.

Практична робота № 11

Тема. **Економіко-географічна характеристика країн Центральної Азії**

Мета: провести порівняльний аналіз ЕГП, природних умов і ресурсів, населення країн регіону; виявити спільні та відмінні риси у розвитку і розміщенні галузей господарства країн регіону; розвивати вміння і навички працювати з статистичним і картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону. Економіко-географічне та геополітичне положення країн Центральної Азії.
2. Природні умови і ресурси як важливі чинники формування господарства країн регіону.
3. Основні демографічні показники. Соціальні проблеми.
4. Сучасний стан та проблеми соціально-економічного розвитку країн регіону.
5. Промисловість та сільське господарство країн регіону: спільні та відмінні риси.
6. Транспортна система регіону.
7. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Практичні завдання

1. За даними таблиці 1 проаналізувати основні демографічні показники в країнах Центральної Азії у 2018 р. Дати оцінку рівня народжуваності в країнах регіону. Визначити країну з найвищим показником природного приросту населення.

Таблиця 1

**Основні демографічні показники в країнах Центральної Азії,
2018 р.**

Країна	Чисельність населення, млн. осіб	Коефіцієнт народжуваності, на 1000 жителів	Коефіцієнт смертності, на 1000 жителів	Коефіцієнт природного приросту, %
Казахстан	18,5	23	7	1,5
Киргизстан	6,5	25	5	1,9
Таджикистан	9,2	25	4	2,2
Туркменістан	5,9	24	7	1,7
Узбекистан	33,5	22	5	1,7

- За даними таблиці 1 побудувати стовпчикові діаграми чисельності та природного приросту населення в країнах Центральної Азії.
- Скласти письмову характеристику бавовнопромислового комплексу Центральної Азії за такими основними сферами: 1) сировинна – вирощування бавовнику; 2) переробна – первинна обробка бавовнику-сирцю; бавовняна промисловість (прядіння – ткацтво – оздоблення); трикотажна промисловість; виробництво килимів; швейна промисловість; олійно-жирова промисловість (виробництво бавовняної олії) та ін.; 3) виробництво засобів виробництва – хімічна промисловість (виробництво мінеральних добрив і отрутохімікатів); машинобудування – тракторне, бавовнозбиральні комбайни, устаткування для легкої промисловості та ін.; 4) виробнича інфраструктура – засоби зберігання, транспортування та реалізації продукції.
- Скласти таблицю 2 «Місце сільського господарства в економіці країн Центральної Азії» і зробити її письмовий порівняльний аналіз»

Таблиця 2

Місце сільського господарства в економіці країн Центральної Азії

Показники	Казах-стан	Узбеки-стан	Туркме-ністан	Таджи-кистан	Кирги-стан
Частка сільського господарства у ВВП, %					
Частка населення, зайнятого в сільському господарстві, %					
Частка тваринництва в загальній вартості продукції сільського господарства, %					
Частка продукції сільського господарства в експорті країни, %					
Головні галузі рослинництва					
Головні галузі тваринництва					
Перелік експортної					

Рекомендована література

1. Барановський М. О., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн (Азія). Ніжин : Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя, 2001. 166 с.
2. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
7. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
8. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
9. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 12

Тема. Порівняльна економіко-географічна характеристика країн Закавказзя

Мета: провести порівняльний аналіз ЕГП, природних умов і ресурсів, населення країн регіону; розкрити особливості геополітичного положення регіону та взаємовідносини з країнами-сусідами; виявити спільні та відмінні риси у розвитку і розміщенні галузей господарства країн регіону; розвивати вміння і навички працювати з статистичним і картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. ЕГП та політико-географічне положення. Склад регіону. Невизнані республіки Закавказзя.
2. Характерні риси населення та розселення в країнах регіону.
3. Господарство країн регіону: спільні та відмінні риси.
4. Транспортна мережа країн регіону.

5. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Практичні завдання

1. Користуючись картами атласу і літературними джерелами, дати оцінку сучасного суспільно-географічного положення (СГП) кожної з країн Закавказзя. Визначити країну, яка має не вигідне суспільно-географічне положення і пояснити чому. Результати оформити у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Суспільно-географічне положення країн Закавказзя

№ п/п	Компоненти	Грузія	Вірменія	Азербайджан
1	Площа країни			
2	Фізико-географічне положення			
3	Сусідське положення			
4	Транспортно-географічне положення			
5	Промислово-географічне положення			
6	Рекреаційно-географічне положення			
7.	Політико-географічне положення			

2. Користуючись картами атласу, нанести на контурну карту країни Закавказзя та їх столиці. Підписати держави-сусіди.
3. Назвати самопроголошені республіки на території країн регіону. Пояснити причини їх виникнення. Оцінити сучасний рівень соціально-економічного розвитку на цих територіях.
4. За даними таблиці 2 побудувати кругові діаграми етнічного складу населення країн Закавказзя. Зробити порівняльний аналіз діаграм. Дати відповідь на питання: як змінився етнічний склад населення країн регіону після розпаду СРСР?

Таблиця 2

Етнічний склад населення країн Закавказзя

Країна	Етноси
Грузія	Грузини – 86,8 %, азербайджанці – 6,3 %, вірмени – 4,5 %, росіяни – 0,7 %, українці – 0,2 %, інші – 1,5 % (згідно перепису 2014 р.)
Вірменія	Вірмени – 97,1 %, єзиди – 1,2 %, росіяни – 0,4 %, інші – 1,3 % (згідно перепису 2011 р.)
Азербайджан	Азербайджанці – 91,6 %, лесгіни – 2,0 %, вірмени – 1,4 %, росіяни – 1,3 %, талиши – 1,3 %, аварці – 0,6 % турки – 0,4 %, татари – 0,3 %, українці – 0,2%, інші – 0,9 % (згідно перепису 2009 р.)

5. Користуючись картами атласу і навчальною літературою, дати порівняльну характеристику господарського комплексу країн Закавказзя. Результати оформити у вигляді таблиці 3.

Таблиця 3

Господарський комплекс країн Закавказзя

Країна	Основні природні ресурси	Найважливіші галузі промисловості	Сільське господарство
Грузія			
Вірменія			
Азербайджан			

Рекомендована література

1. Барановський М. О., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн (Азія). Ніжин : Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя, 2001. 166 с.
2. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесневич та ін. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
7. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
8. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
9. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с

Практична робота № 13

Тема. Економіко-географічна характеристика Туреччини

Мета: сформувати систему знань про особливості ЕГП, населення, господарства, економічні райони країни; розвивати вміння визначати галузеву і територіальну структуру господарства країни; розвивати вміння та навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення.

1. Особливості ЕГП та природно-ресурсного потенціалу Туреччини.
2. Сучасна демографічна та етнополітична ситуація в країні.
3. Промисловість, структура та особливості розміщення.
4. Райони спеціалізації сільського господарства.
5. Транспортна система та сфера послуг. Роль міжнародного туризму в економіці країни.
6. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Практичні завдання

1. Підібрати необхідну інформацію для економіко-географічної характеристики Туреччини. Результати оформити у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Економіко-географічна характеристика Туреччини

Показники	Характеристика
Площа	
Населення	
Чисельність	
Природний приріст	
Щільність	
Рівень урбанізації	
Природні ресурси	
Мінеральні ресурси (паливні)	
Мінеральні ресурси (рудні)	
Мінеральні ресурси (нерудні)	
Водні	
Лісові	
Ґрунтові	
Агрокліматичні	
Природно-рекреаційні	
Загальна характеристика господарства	
Динаміка ВВП	
ВВП на душу населення	
Структура ВВП, %	
Промисловість	
Галузі спеціалізації	
Найбільші промислові компанії	
Головні промислові вузли і центри (із зазначенням їх галузевої структури)	
Сільське господарство	
Структура і спеціалізація сільського господарства	
Рослинництво	
Тваринництво	
Транспорт	
Розвинені види транспорту	

Найбільші морські порти	
Зовнішня торгівля	
Структура експорту	
Структура імпорту	
Сальдо торгівельного балансу	
Основні торгівельні партнери	

2. На контурну карту нанести найбільші промислові центри із зазначенням їх спеціалізації та райони спеціалізації сільського господарства.

Рекомендована література

1. Барановський М. О., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн (Азія). Ніжин : Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя, 2001. 166 с.
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесевич та ін. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
7. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
8. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
9. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 14

Тема. Країни Перської затоки: порівняльна характеристика

Мета: оцінити забезпеченість країн регіону природними ресурсами; розвивати вміння визначати галузеву і територіальну структуру господарства країн регіону; розвивати вміння працювати із статистичним матеріалом та картографічними джерелами.

Питання для обговорення

1. Склад регіону. ЕГП та геополітичне положення регіону.
2. Населення і трудові ресурси регіону.

3. Місце країн Перської затоки у світовій економіці.
4. Особливості промислового розвитку країн регіону.
5. Роль сфери послуг у економіці країни.

Практичні завдання

1. Використовуючи карти атласу, на контурну карту нанести країни Перської затоки, позначити основні родовища корисних копалин, нафтопроводи і центри нафтопереробки, морські порти, основні центри обробної промисловості.
2. За даними таблиці 1 розрахувати частку країн Перської у світовому видобутку нафти і природного газу. Заповнити таблицю 1. Результати проаналізувати.

Таблиця 1

Видобуток нафти і природного газу в країнах Перської затоки, 2019 р.

Країна	Видобуток нафти, млн. т	Частка у світовому видобутку, %	Видобуток природного газу, млрд. м ³	Частка у світовому видобутку, %
Саудівська Аравія	556,5		113,6	
ОАЕ	180,2		62,5	
Кувейт	144,0		18,4	
Катар	78,5		178,1	
Оман	47,3		36,3	
Бахрейн	-		16,9	
<i>Світ</i>	<i>4484,5</i>	<i>100,0</i>	<i>3989,3</i>	<i>100,0</i>

3. За даними таблиці 1 побудувати стовпчикові діаграми видобутку нафти і природного газу в країнах регіону.
4. Проаналізувати галузеву структуру ВВП країн регіону (табл. 2). Дати оцінку.

Таблиця 2

Галузева структура ВВП країн Перської затоки, 2016 р. (%)

Країна	Сільське господарство	Промисловість	Сфера послуг
Саудівська Аравія	2,7	43,4	54,0
ОАЕ	0,4	44,6	54,7
Кувейт	0,4	52,8	47,2
Катар	0,1	75,0	25,0
Оман	1,8	47,6	53,9
Бахрейн	0,3	35,3	64,4

Рекомендована література

1. Барановський М. О., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн (Азія). Ніжин : Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя, 2001. 166 с.
2. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесевич та ін. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
7. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
8. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
9. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с

Практична робота № 15

Тема. Економіко-географічна характеристика Індії

Мета: сформувати знання про природно-ресурсний потенціал, населення, складові економіки Індії та чинники розміщення виробництва; вивчити внутрішні відмінності країни; розвивати картографічні компетенції на основі аналізу карт.

Питання для обговорення

1. Особливості ЕГП та природно-ресурсного потенціалу Індії.
2. Сучасна демографічна та етнополітична ситуація в Індії.
3. Сучасний стан та проблеми розвитку господарства Індії.
4. Галузева і територіальна структура промисловості та сільського господарства країни.
5. Особливості транспортної системи та сфера послуг країни.
6. Економічні райони Індії. Найбільші міста.
7. Роль країни у світовому господарстві. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Практичні завдання

1. За даними таблиці 1 побудувати графіки динаміки чисельності населення та природного приросту населення Індії у 2000-2019 рр. Зробити письмовий аналіз.

Таблиця 1

Чисельність і природний приріст населення Індії у 2000-2019 рр.

(дані на 1 січня відповідного року)

Рік	Чисельність, млн. осіб	Природний приріст населення, %
2000	1 044	1,81
2001	1 063	1,77
2002	1 081	1,73
2003	1 099	1,69
2004	1 117	1,65
2005	1 135	1,61
2006	1 153	1,57
2007	1 171	1,53
2008	1 188	1,49
2009	1 206	1,45
2010	1 223	1,41
2011	1 239	1,36
2012	1 256	1,32
2013	1 272	1,28
2014	1 287	1,25
2015	1 303	1,23
2016	1 320	1,26
2017	1 336	1,26
2018	1 353	1,26
2019	1 370	1,26
2020	1 387	1,26

2. За картами атласу і літературними джерелами скласти картосхему «Промисловість і сільське господарство Індії», на якій позначити найважливіші родовища корисних копалин, електростанції, найбільші промислові центри із зазначенням їх галузей спеціалізації, зони і райони вирощування сільськогосподарських культур.
3. За даними таблиці 2 проаналізувати динаміку структури економіки Індії у 1970-2018 рр. Побудувати кругові діаграми структури ВВП Індії у 1970 і 2018 рр. Порівняти результати.

Таблиця 2

Галузева структура валового внутрішнього продукту Індії, %

Галузі економіки	1970	1980	1990	2000	2010	2018
Сільське господарство	43,7	37,4	30,6	24,0	18,4	16,1
Промисловість	17,6	22,2	25,1	23,5	24,2	21,6

Сфера послуг	35,1	40,4	44,3	52,5	57,4	62,3
--------------	------	------	------	------	------	------

4. Використовуючи карти атласу, літературні джерела, дати стисло характеристику економічних районів Індії, заповнивши таблицю 3. Пояснити, які економічні райони мають найвищий рівень розвитку і чому.

Таблиця 3

Економічні райони Індії

Назва району	Основні природні ресурси	Спеціалізація		Головні міста
		промисловості	сільського господарства	
Західний				
Північно-Західний				
Східний				
Північно-Східний				
Північний				
Південний				
Центральний				

Рекомендована література

1. Барановський М. О., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн (Азія). Ніжин : Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя, 2001. 166 с.
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесевич та ін. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 528 с.
7. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
8. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
9. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.

10. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 16

Тема. Порівняльна економіко-географічна характеристика країн Південно-Східної Азії

Мета: визначити місце країн в міжнародному поділі праці; скласти порівнювальну економіко-географічну характеристику НІК Південно-Східної Азії; охарактеризувати структуру господарства країн; розвивати навички роботи з статистичним і картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону. Економіко-географічне та транспортно-географічне положення.
2. Формування політичної карти Південно-Східної Азії.
3. Природні умови і ресурси.
4. Населення і трудові ресурси регіону.
5. Роль і місце країн регіону у світовій економіці.
6. Особливості розвитку господарства регіону.
7. Нові індустріальні країни (НІК): особливості соціально-економічного розвитку.
8. Сфера послуг та зовнішньоекономічна діяльність.

Практичні завдання

1. Дати оцінку економіко- і транспортно-географічного положення країн Південно-Східної Азії. Вказати особливості, які впливають на участь країн регіону у міжнародному територіальному поділі праці.
2. Використовуючи карти атласу і навчальну літературу, заповнити таблицю 1 «Політична карта Південно-Східної Азії»

Таблиця 1

Політична карта Південно-Східної Азії

Країна	Столиця	Рік здобуття незалежності	Форма правління	Державний устрій	Площа, тис. км ²	Населення, млн. осіб

3. На контурній карті позначити та підписати країни Південно-Східної Азії та їх столиці.

4. За картами атласу і літературними джерелами скласти порівняльну економіко-географічну характеристику нових індустріальних країн (НІК) Південно-Східної Азії. Результати оформити у таблиці 2.

Таблиця 2

Нові індустріальні країни Південно-Східної Азії

Показники	Сінгапур	Індонезія	Малайзія	Таїланд	Філіппіни
Територія, тис. км ²					
Населення млн. осіб, у т. ч.: - міське - сільське - найбільші міста					
Мінеральні ресурси					
Структура ВВП, %					
ВВП на душу населення					
Галузі спеціалізації промисловості					
Головні промислові центри					
Основні галузі: рослинництва тваринництва					
Найбільші морські порти					
Експортні товари					
Імпортні товари					
Основні торговельні партнери					

Рекомендована література

1. Барановський М. О., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн (Азія). Ніжин : Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя, 2001. 166 с.

2. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесевич та ін. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика: підручник. К.: Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
7. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
8. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
9. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
10. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 17

Тема. Економіко-географічна характеристика Китаю

Мета: сформувати систему знань про особливості ЕГП, природно-ресурсний потенціал, населення і господарства країни; пояснювати концентрацію промислового та сільськогосподарського виробництва в Східному Китаї; виявляти регіональні відмінності та диспропорції у рівнях соціально-економічного розвитку; удосконалювати навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. ЕГП та природно-ресурсний потенціал Китаю.
2. Вплив демографічної політики КНР на працересурсний потенціал країни.
3. Історичні особливості та сучасний стан розвитку господарства Китаю.
4. Галузева і територіальна структура промисловості.
5. Сільське господарство Китаю.
6. Розвиток транспортної інфраструктури та сфери послуг в Китаї.
7. Зовнішньоекономічні зв'язки. Українсько-Китайські відносини.
8. Економічні райони та найбільші міста країни.

Практичні завдання

1. На контурну карту нанести провінції, автономні райони (АР), міста центрального підпорядкування (Пекін, Шанхай, Тяньцзінь), спеціальні адміністративні райони (Сянган (Гонконг) і Аоминь (Макао)) та економічні райони Китаю (за даними табл. 1).

Таблиця 1

Адміністративно-територіальний поділ і економічні райони Китаю

№ п/п	Адміністративні одиниці економічного району	Адміністративний центр
12. Північно-Східний економічний район		
1	Хейлунцзян	Харбін
2	Цзилінь (Гірін)	Чанчунь
3	Ляонін	Шеньян
13. Північний економічний район		
1	АР Внутрішня Монголія	Хух-Хото
2	Шаньсі	Тайюань
3	Хебей	Шицзичжуан
14. Східний економічний район		
1	Шеньдун	Цзинань
2	Цзянсу	Нанкін
3	Аньхой	Хефей
4	Чжецзян	Ханчжоу
5	Цзянсі	Наньчан
6	Фуцзянь	Фучжоу
15. Центрально-Південний економічний район		
1	Хенань	Чженчжоу
2	Хубей	Ухань
3	Хунань	Чанша
4	Гуансі-Чжуанський АР	Наньнін
5	Гуандун	Гуаньчжоу
6	Хайнань	Хайкоу
16. Північно-Західний економічний район		
1	Сінцзян-Уйгурський АР	Урумчі
2	Цинхай	Синін
3	Ганьсу	Ланьчжоу
4	Нінся-Хуейський АР	Іньчуань
5	Шеньсі	Сіань
17. Південно-Західний економічний район		
1	Тибетський АР	Лхаса
2	Сичуань	Ченду
3	Юньнань	Куньмін
4	Гуйчжоу	Гуйян

2. За картами атласу та літературними джерелами виявити розселення найбільших етносів (чисельністю понад 1млн осіб) на рівні провінцій і автономних районів. Результати занести в таблицю 2.

Основні етноси Китаю

Етнос	Чисельність	Розселення	Релігія

3. Дати коротку економіко-географічну характеристику економічних районів Китаю. Результати занести в таблицю 3.

Економічні райони Китаю

Назва району	Основні природні ресурси	Спеціалізація		Головні міста
		промисловості	сільського господарства	
Північно-Східний				
Північний				
Східний				
Центрально-Південний				
Північно-Західний				
Південно-Західний				

Рекомендована література

1. Барановський М. О., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн (Азія). Ніжин : Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя, 2001. 166 с.
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесевич та ін. Київ: Либідь, 2004. 738 с. .
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 528 с.
7. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
8. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.

9. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.

10. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 18

Тема. Економіко-географічна характеристика Японії

Мета: сформувати систему знань про основні особливості географічного положення, населення і господарства країни; скласти економіко-географічну характеристику Японії; виявити причини і передумови високого рівня розвитку господарства; визначити місце країни у МПП.

Питання для обговорення

1. Особливості ЕГП та природно-ресурсного потенціалу Японії.
2. Характерні риси населення та розселення.
3. Галузева структура, особливості розміщення промисловості та сільського господарства.
4. Транспортна система країни. Розвиток сфери послуг.
5. Зовнішньоекономічні зв'язки. Місце країни у світовому господарстві.
6. Економічні райони та найбільші міста країни.

Практичні завдання

1. За картами атласу і навчальною літературою дати коротку економіко-географічну характеристику Японії. Результати оформити у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Економіко-географічна характеристика Японії

Показники	Характеристика
Площа, склад (назва островів)	
Населення	
Чисельність	
Природний приріст	
Щільність	
Рівень урбанізації	
Природні ресурси	
Мінеральні	
Водні	
Лісові	
Ґрунтові	
Агрокліматичні	
Природно-рекреаційні	
Загальна характеристика господарства	

Динаміка ВВП	
ВВП на душу населення	
Структура ВВП, %	
Промисловість	
Галузі спеціалізації	
Найбільші промислові компанії	
Головні промислові вузли і центри (із зазначенням їх галузевої структури)	
Сільське господарство	
Структура і спеціалізація сільського господарства	
Рослинництво	
Тваринництво	
Транспорт	
Розвинені види транспорту	
Найбільші морські порти	
Зовнішня торгівля	
Структура експорту	
Структура імпорту	
Сальдо торгівельного балансу	
Основні торгівельні партнери	

2. На контурній карті підписати назви Японських островів і позначити межі економічних районів (див. табл. 2).
3. Використовуючи карти атласу, літературні джерела, дати стислу характеристику економічних районів Японії, заповнивши таблицю 2. Пояснити, які економічні райони мають найвищий рівень розвитку і чому.

Таблиця 2

Економічні райони Японії

Назва району	Основні природні ресурси	Спеціалізація		Головні міста
		промисловості	сільського господарства	
Канто				
Кінкі				
Токай				
Кюсю				
Тюгоку				
Тохоку				
Хокуріку				
Сікоку				
Хоккайдо				
Окінава				

4. За даними таблиці 3 проаналізувати географічну і товарну структуру експорту та імпорту Японії у 2017 р. Побудувати кругові діаграми.

Таблиця 3

Географічна і товарна структура зовнішньої торгівлі Японії у 2017 р.

Експорт		Імпорт	
Всього, млрд. дол	698,1	Всього, млрд. дол	671,9
Частка окремих країн, %			
США	19,3	Китай	24,5
Китай	19,0	США	11,0
Республіка Корея	7,6	Австралія	5,8
Тайвань	5,8	Республіка Корея	4,2
Гонконг	5,1	Саудівська Аравія	4,1
Таїланд	4,2	Тайвань	3,8
Сінгапур	3,2	Німеччина	3,5
Німеччина	2,7	Таїланд	3,4
Австралія	2,3	ОАЕ	3,1
Частка основних товарних груп, %			
Транспортні засоби (крім залізн. і трамваїв) і їх комплектуючі	20,9	Мінеральне паливо, нафтопродукти	21,0
Обладнання, механічні пристрої	19,8	Електричні машини і обладнання	14,5
Електричні машини і обладнання	15,1	Обладнання, механічні пристрої	9,7
Інші товари	6,3	Оптичне і фотографічне обладнання	3,8
Оптичне і фотографічне обладнання	5,7	Фармацевтична продукція	3,3
Залізо і сталь	4,0	Транспортні засоби (крім залізн. і трамваїв) і їх комплектуючі	3,3
Пластмаси і вироби з них	3,6	Руди, шлак і сажа	3,1

Рекомендована література

1. Барановський М. О., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн (Азія). Ніжин : Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя, 2001. 166 с.
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесевич та ін. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.

6. Кузик С., Котик Л., Ванда І. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.

7. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика: підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 528 с.

8. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.

9. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.

10. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.

11. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 19

Тема. Економіко-географічна характеристика США

Мета: розглянути сукупність і особливості природних і соціально-економічних передумов, що впливають на розвиток економіки США, дати оцінку значення природних ресурсів у розвитку і розміщенні галузей господарства; вивчити галузеву і територіальну структури господарства країни; удосконалити навички роботи з статистичним і картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад території та оцінка ЕГП країни, його вплив на розвиток і розміщення господарства і населення.
2. Формування території та сучасний адміністративний поділ США.
3. Вплив природних умов і ресурсів на галузеву і територіальну структуру господарства США.
4. Галузева структура і особливості розміщення промисловості США.
5. Особливості розвитку та спеціалізація сільського господарства США в цілому та по районах.
6. Характерні риси транспортної системи країни.
7. Економічні райони США.

Практичні завдання

1. Користуючись навчальною літературою і довідковим матеріалом, заповнити таблицю 1 «Природно-сировинна база промисловості США».

Природно-сировинна база промисловості США

Галузі промисловості	Перелік необхідної сировини		
	вітчизняна		імпортна
	найменування	ступінь забезпечення	

2. На контурну карту США нанести найбільші родовища корисних копалин, основні промислові центри з показом найголовніших галузей промисловості і зони спеціалізації сільського господарства країни.
3. Користуючись навчальною літературою і довідковим матеріалом, письмово пояснити, що таке «пшеничний пояс», «кукурудзяно-соевий пояс», «молочний пояс», «бавовниковий пояс», «м'ясний пояс»? Назвати штати, де вони розташовані.
4. Користуючись навчальною літературою, довідковим матеріалом та інтернет-джерелами, заповнити таблицю 2 «Адміністративний поділ США».

Таблиця 2

Адміністративний поділ США (за групами штатів)

Штати	Рік утворення	Адміністративний центр	Площа, тис. км ²	Населення, млн. осіб
Нова Англія				
1. Мен				
2. Нью-Гемпшир				
3. Вермонт				
4. Массачусетс				
5. Рой-Айленд				
6. Крннектікут				
Середньоатлантичні штати				
1. Нью-Йорк				
2. Нью-Джерсі				
3. Пенсільванія				
Північно-Східний Центр				
1. Огайо				
2. Індіана				
3. Іллінойс				
4. Мічиган				
5. Вісконсін				
Північно-Західний Центр				
1. Міннесота				
2. Айова				

3. Міссурі				
4. Північна Дакота				
5. Південна Дакота				
6. Небраска				
7. Канзас				
Південно-Атлантичні штати				
1. Делавер				
2. Меріленд				
3. Фед. округ Колумбія				
4. Віргінія				
5. Зах. Віргінія				
6. Пн. Кароліна				
7. Пд. Кароліна				
8. Джорджія				
9. Флорида				
Південно-Східний Центр				
1. Кентуккі				
2. Теннесі				
3. Алабама				
4. Міссісіпі				
Південно-Західний Центр				
1. Аарканзас				
2. Луїзіана				
3. Оклахома				
4. Техас				
Гірські штати				
1. Монтана				
2. Айдахо				
3. Вайомінг				
4. Колорадо				
5. Нью-Мексико				
6. Арізона				
7. Юта				
8. Невада				
Тихоокеанські штати				
1. Вашингтон				
2. Орегон				
3. Каліфорнія				
4. Аляска				
5. Гаваї				

5. Використовуючи навчальну літературу, карти атласів, скласти порівняльну економіко-географічну характеристику трьох головних економічних районів США. Результати оформити у вигляді таблиці 3. Зробити загальний

висновок про спільні та відмінні риси господарства трьох головних районів США.

Таблиця 3

Порівняльна економіко-географічна характеристика головних економічних районів США

Показники	Головні економічні райони		
	Північ	Південь	Захід
Мінерально-сировинні ресурси			
Водні і гідроенергетичні ресурси			
Агрокліматичні і земельні ресурси			
Галузі спеціалізації промисловості			
Головні промислові центри, їх спеціалізація			
Спеціалізація сільського господарства			
Головні транспортні магістралі, морські та річкові порти			

Довідковий матеріал

Райони Бюро переписів (цензів) США - поділ території США на три великі райони, що склалися історично – Північ, Південь і Захід. Північ ділять на Північний Схід і Середній Захід. Сучасний поділ, згідно Бюро цензів, включає 9 регіонів:

I. Північ 1. *Північний Схід* (Нова Англія, Середньо-Атлантичні штати)

2. *Середній Захід* (Північно-Східний Центр, Північно-Західний Центр)

II. Південь 3. *Південь* (Південно-Атлантичні штати, Південно-Східний центр, Південно-Західний Центр)

III. Захід 4. *Захід* (Гірські штати, Тихоокеанські штати)

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.

2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесевич та ін. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Кузик С., Котик Л., Ванда І. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.
7. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
8. Смаль І. В., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія Північної та Латинської Америки : навч.-метод. посіб. Ніжин : НДПУ, 2002. 83 с.
9. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
10. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
11. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 20

Тема. Економіко-географічна характеристика Канади

Мета: сформувати систему знань про особливості ЕГП, населення, господарства, економічні райони країни; розвивати вміння визначати галузеву і територіальну структуру господарства країни; розвивати вміння та навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Вплив ЕГП і природно-ресурсного потенціалу на розвиток і розміщення господарства і населення Канади.
2. Сучасна демографічна та етнополітична ситуація в Канаді. Проблема Квебеку.
3. Галузева структура і особливості розміщення промисловості Канади.
4. Галузева структура і особливості розміщення сільського господарства Канади.
5. Транспорт і сфера послуг Канади.
6. Зовнішньоекономічні зв'язки країни.

7. Внутрішні відмінності та міста.

Практичні завдання

1. Використовуючи карти атласу та навчальну літературу, дати характеристику промислового комплексу Канади, заповнивши таблицю 1.

Таблиця 1

Промисловий комплекс Канади

Галузь промисловості	Фактори, які впливають на її розміщення	Основні промислові центри

2. На контурну карту Канади нанести найбільші родовища корисних копалин, основні промислові центри з показом найголовніших галузей промисловості і зони спеціалізації сільського господарства країни.
3. Використовуючи карти атласу, навчальну літературу, дати стислу характеристику економічних районів Канади, заповнивши таблицю 2. Письмово пояснити, які економічні райони мають найвищий рівень розвитку і чому.

Таблиця 2

Економічні райони Канади

Назва району	Основні природні ресурси	Спеціалізація		Головні міста
		промисловості	сільського господарства	
Приатлантичний				
Центральний				
Степовий				
Захід (Британська Колумбія)				
Північ				

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.

3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесневич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.

4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.

5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.

6. Кузик С. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник / С. Кузик, Л. Котик, І. Ванда. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.

7. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.

8. Смаль І. В., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія Північної та Латинської Америки : навч.-метод. посіб. Ніжин : НДПУ, 2002. 83 с.

9. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.

10. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.

11. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 21

Тема. Економіко-географічна характеристика Мексики

Мета: сформувати систему знань про особливості ЕГП, населення, господарство, економічні райони країни; визначити історичні особливості формування мексиканської нації; охарактеризувати місце країни у світі та її участь у зоні вільної торгівлі НАФТА; удосконалювати навички роботи з статистичним і картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Природні умови і ресурси Мексики, їх вплив на розвиток і розміщення господарства.
2. Історія формування мексиканської нації і держави.
3. Особливості розвитку і загальна характеристика господарства.
4. Промисловість і сільське господарство країни.
5. Транспортна система та сфера послуг Мексики.
6. Зовнішньоекономічні зв'язки Мексики. Участь країни у зоні вільної торгівлі НАФТА.
7. Внутрішні відмінності і міста.

Практичні завдання

1. За картами атласу і навчальною літературою дати коротку економіко-географічну характеристику Мексики. Результати оформити у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Економіко-географічна характеристика Мексики

Показники	Характеристика
Площа, склад (назва островів)	
Населення	
Чисельність	
Природний приріст	
Щільність	
Рівень урбанізації	
Природні ресурси	
Мінеральні	
Водні	
Лісові	
Ґрунтові	
Агрокліматичні	
Природно-рекреаційні	
Загальна характеристика господарства	
Динаміка ВВП	
ВВП на душу населення	
Структура ВВП, %	
Промисловість	
Галузі спеціалізації	
Найбільші промислові компанії	
Головні промислові вузли і центри (із зазначенням їх галузевої структури)	
Сільське господарство	
Структура і спеціалізація сільського господарства	
Рослинництво	
Тваринництво	
Транспорт	
Розвинені види транспорту	
Найбільші морські порти	
Зовнішня торгівля	
Структура експорту	
Структура імпорту	
Сальдо торгівельного балансу	
Основні торгівельні партнери	

2. На контурну карту Мексики нанести найбільші родовища корисних копалин, основні промислові центри і зони спеціалізації сільського господарства країни.

3. Використовуючи навчальну літературу та інтернет-джерела, визначити історичні особливості формування території Мексики та мексиканської нації.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 704 с.
2. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесевич та ін. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
3. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
4. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
5. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
6. Смаль І. В., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія Північної та Латинської Америки : навч.-метод. посіб. Ніжин : НДПУ, 2002. 83 с.
7. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
8. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
9. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 22

Тема. Порівняльна економіко-географічна характеристика країн Центральної Америки

Мета: навчитися складати порівняльну економіко-географічну характеристику країн регіону; визначити роль країн у світовому господарстві; вдосконалювати вміння роботи з картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону, оцінка ЕГП та природно-ресурсного потенціалу.
2. Населення і трудові ресурси країн Центральної Америки.
3. Особливості та проблеми сучасного соціально-економічного розвитку країн Центральної Америки.
4. Сільське господарство країн регіону.
5. Роль країн регіону у світовому господарстві. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Практичні завдання

1. Скласти таблицю 1 «Країни Центральної Америки, 2020 р.».

Таблиця 1

Країни Центральної Америки, 2020 р.

Назва країни	Форма державного правління	Форма державного устрою	Площа, тис. км ²	Населення, млн. осіб	ВВП на душу населення, дол. США

2. На контурну карту нанести країни регіону, підписати їх столиці. Побудувати стовпчикові діаграми величини ВВП в розрахунку на душу населення, використовуючи дані таблиці 1.
3. Письмово пояснити, чому країни Центральної Америки називають «банановими республіками». Показати участь країн регіону у МТПП. Проаналізувати товарну структуру експорту та імпорту.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; пер. з англ.: Д. Олесневич та ін.] Київ: Либідь, 2004. 738 с.
3. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
4. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
5. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
6. Смаль І. В., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія Північної та Латинської Америки : навч.-метод. посіб. Ніжин : НДПУ, 2002. 83 с.
7. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
8. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
9. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 23

Тема. Економіко-географічна характеристика Вест-Індії

Мета: визначити особливості соціально-економічного розвитку країн Вест-Індії, галузеву і територіальну структуру господарства, місце країн у світовому господарстві; удосконалювати навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону. Формування політичної карти Вест-Індії.
2. Природні умови і ресурси країн регіону.
3. Демографічна ситуація в країнах регіону. Соціальні проблеми.
4. Загальні особливості розвитку і розміщення господарства
5. Роль міжнародного туризму в економіці країн регіону.

Практичні завдання

1. Скласти таблицю «Політична карта Вест-Індії», вказавши суверенні держави і залежні території.

Таблиця 1

Політична карта Вест-Індії

Назва країни	Столиця	Рік здобуття незалежності	Державний устрій	Форма правління	Площа, тис. км ²	Населення, млн. осіб

2. Використовуючи навчальну літературу та статистичні дані Всесвітньої Туристичної Організації (ЮНВТО), дати характеристику туристичної галузі регіону за планом:
  - місце туристичного регіону на міжнародному туристичному ринку;
  - динаміка туристичних прибуттів до регіону;
  - прибутки від туризму;
  - географія в'їзного туризму;
  - основні види туризму;
  - головні туристичні центри і дестинації.
3. Використовуючи навчальну літературу, інтернет-джерела та карти атласу, скласти економіко-географічну характеристику однієї з країн Вест-Індії (за вибором студента). Результати занести в таблицю 2.

Таблиця 2

Економіко-географічна характеристика (назва країни)

Показники	Характеристика
Площа	

Населення	
Чисельність	
Природний приріст	
Щільність	
Рівень урбанізації	
Природні ресурси	
Мінеральні ресурси	
Водні	
Лісові	
Агрокліматичні	
Природно-рекреаційні	
Загальна характеристика господарства	
Динаміка ВВП	
ВВП на душу населення	
Структура ВВП, %	
Головні галузі промисловості та найбільші промислові центри	
Спеціалізація сільського господарства	
Транспорт	
Розвинені види транспорту	
Найбільші морські порти	
Зовнішня торгівля	
Структура експорту	
Структура імпорту	
Сальдо торгівельного балансу	
Основні торгівельні партнери	
Міжнародний туризм	
Кількість прибулих туристів	
Найважливіші туристичні об'єкти і центри	

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
3. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
4. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
5. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
6. Смаль І. В., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія Північної та Латинської Америки : навч.-метод. посіб. Ніжин : НДПУ, 2002. 83 с.

7. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.

8. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.

9. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 24

Тема. Порівняльна економіко-географічна характеристика Андських країн

Мета: провести порівняльний аналіз макроекономічних показників; виявити спільні та відмінні риси у розвитку і розміщенні галузей господарства країн регіону; розвивати вміння і навички працювати з статистичним і картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Природно-ресурсний потенціал країн субрегіону.
2. Особливості демографічного розвитку Андських країн.
3. Господарство країн субрегіону: особливості розміщення та проблеми розвитку.
4. Особливості економічної інтеграції андських країн та їх роль та місце в системі світових економічних зв'язків.
5. Транспортна система країн субрегіону.

Практичні завдання

1. Користуючись картами атласу та навчальною літературою, виявити ступінь забезпеченості Андських країн мінеральними ресурсами. Заповнити таблицю 1. Зробити висновки.

Таблиця 1

Забезпеченість Андських країн мінеральними ресурсами

Країна	Мінеральна сировина	Запаси

2. За даними таблиці 2 провести порівняльний аналіз ВВП на душу населення та макрогалузевої структури господарства Андських країн. Виявити спільні та відмінні риси. Зробити висновки.

**ВВП на душу населення та розподіл ВВП за секторами економіки
Андських країн (2018 р.)**

Країна	ВВП на душу населення, дол.	Розподіл ВВП за секторами економіки, %		
		промисловість	сільське господарство	сфера послуг
Венесуела	7344	41,0	3,7	55,3
Колумбія	14310	35,2	12,1	52,7
Еквадор	11530	33,5	6,3	60,2
Перу	12450	26,4	8,5	65,1
Болівія	8640	36,1	12,8	51,2
Чилі	23750	49,3	5,9	44,7

3. За даними таблиці 2 побудувати стовпчикові діаграми величини ВВП на душу населення та кругові діаграми структури ВВП Андських країн.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
3. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
4. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
5. Кузик С., Книш М. Економічна і соціальна географія Америки: Навч. посіб. / Наук. ред. О. Шаблій. Львів: ЛНУ ім. І Франка, 1999. 299 с.
6. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
7. Смаль І. В., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія Північної та Латинської Америки : навч.-метод. посіб. Ніжин : НДПУ, 2002. 83 с.
8. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
9. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
10. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 25

Тема. Економіко-географічна характеристика Бразилії

Мета: сформувати систему знань про особливості ЕГП, населення, господарства, економічні райони країни; розвивати вміння визначати галузеву і територіальну структуру господарства країни; розвивати вміння та навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. ЕГП, природні умови і ресурси Бразилії.
2. Населення і трудові ресурси країни.
3. Історичні особливості розвитку і загальна характеристика господарства.
4. Галузева структура та особливості розміщення промисловості.
5. Значення сільського господарства в економіці Бразилії. Експортні галузі сільського господарства.
6. Транспортна система країни.
7. Економічні райони Бразилії.

Практичні завдання

1. За картами атласу і навчальною літературою дати коротку економіко-географічну характеристику Бразилії. Результати оформити у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Економіко-географічна характеристика Бразилії

Показники	Характеристика
Площа	
Населення	
Чисельність	
Природний приріст	
Щільність	
Рівень урбанізації	
Найбільші міста	
Природні ресурси	
Мінеральні	
Водні	
Лісові	
Ґрунтові	
Агрокліматичні	
Природно-рекреаційні	
Загальна характеристика господарства	
Динаміка ВВП	
ВВП на душу населення	
Структура ВВП, %	
Промисловість	
Галузі спеціалізації	
Найбільші промислові компанії	

Головні промислові вузли і центри (із зазначенням їх галузевої структури)	
Сільське господарство	
Структура і спеціалізація сільського господарства	
Рослинництво	
Тваринництво	
Транспорт	
Розвинені види транспорту	
Найбільші морські порти	
Зовнішня торгівля	
Структура експорту	
Структура імпорту	
Сальдо торгівельного балансу	
Основні торгівельні партнери	

2. На контурну карту нанести зони спеціалізації сільського господарства, найбільші промислові центри та межі економічних районів Бразилії.
3. Використовуючи карти атласу, літературні джерела, дати стисло характеристику економічних районів Бразилії, заповнивши таблицю 2. Пояснити, які економічні райони мають найвищий рівень розвитку і чому.

Таблиця 2

Економічні райони Бразилії

Назва району	Основні природні ресурси	Спеціалізація		Головні міста
		промисловості	сільського господарства	
Північний				
Північно-Східний				
Південно-Східний				
Південний				
Центрально-Західний				

Рекомендована література

1. Безуглий В.В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
2. Блій де Г. , Муллер П., Шаблій О. Географія: світи, регіони, концепти : пер. з англ. Київ : Либідь, 2004. 740 с.
3. Дахно І. І., Тимофіїв С. М. Країни світу: Енциклопедичний дов. К. : Мапа, 2005. 606 с.
4. Економіка зарубіжних країн / за ред. Ю.Т. Козака. Київ, 2007. 544 с.
5. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів: Світ, 2002. 672 с.
6. Книш М. М. Економічна і соціальна географія країн, що розвиваються :

- навч. посіб. / О. І. Шаблій (наук. ред.). Львів : ЛНУ, 2006. 264 с.
7. Книш М. М. Бразилія: суспільно-географічна характеристика : навч. посіб. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2001. 148 с.
  8. Кузик С., Книш М. Економічна і соціальна географія Америки: навч. посіб. / Наук. ред. О. Шаблій. Львів: ЛНУ ім. І Франка, 1999. 299 с.
  9. Мандрик І., Мельничук А. Регіональні аспекти розвитку сільського господарства Бразилії. *Вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2019. № 1(385). С. 39-44.
  10. Масляк П. О. Країнознавство : підручник / П.О. Масляк. Київ : Знання, 2007. 292 с.
  11. Смаль І. В., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія Північної та Латинської Америки : навч.-метод. посіб. Ніжин : НДПУ, 2002. 83 с.
  12. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол.: И.М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
  13. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / Под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
  14. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. – Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 26

Тема. Економіко-географічна характеристика Аргентини

Мета: сформувати систему знань про особливості ЕГП, населення, господарства, економічні райони країни; розвивати вміння визначати галузеву і територіальну структуру господарства країни; розвивати вміння та навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Особливості ЕГП та природно-ресурсного потенціалу Аргентини.
2. Сучасна демографічна ситуація в країні.
3. Промисловий комплекс країни.
4. Сільське господарство Аргентини.
5. Транспортна система країни.
6. Зовнішньоекономічні зв'язки Аргентини.
7. Внутрішні відмінності і міста країни.

Практичні завдання

1. Використовуючи навчальну літературу та інтернет-джерела, проаналізувати демографічну ситуацію в Аргентині у 2019 р. Основні демографічні показники вписати в таблицю 1.

Таблиця 1

Основні демографічні показники в Аргентині у 2019 р.

Показник	Значення
Чисельність населення, млн. осіб	
Коефіцієнт народжуваності, ‰	
Коефіцієнт смертності, ‰	
Коефіцієнт природного приросту, ‰	
Коефіцієнт дитячої смертності, ‰	
Коефіцієнт сумарної народжуваності (середня кількість дітей на одну жінку)	
Частка населення у віці до 15 років, ‰	
Частка населення у віці 65 років і старші, ‰	
Очікувана середня тривалість життя чоловіків, років	
Очікувана середня тривалість життя жінок, років	
Щільність населення, осіб/км ²	
Частка міського населення, ‰	

2. На контурну карту Аргентини нанести найбільші родовища корисних копалин, основні промислові центри з показом найголовніших галузей промисловості і зони спеціалізації сільського господарства країни.
3. Використовуючи карти атласу, навчальну літературу та інтернет-джерела, дати характеристику сільського господарства Аргентини, вказавши регіональні відмінності його розвитку та назвати продукцію сільського господарства, яка має експортне значення.
4. Використовуючи карти атласу, літературні джерела, дати стислу характеристику економічних районів Аргентини, заповнивши таблицю 2. Пояснити, які економічні райони мають найвищий рівень розвитку і чому.

Таблиця 2

Економічні райони Аргентини

Назва району	Основні природні ресурси	Спеціалізація		Головні міста
		промисловості	сільського господарства	
Пампа				
Захід				
Північний Захід				
Чако				
Межиріччя				
Патагонія				

Рекомендована література

1. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн : навч.

- посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 704 с.
2. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
  3. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
  4. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
  5. Кузик С., Книш М. Економічна і соціальна географія Америки: навч. посіб. / Наук. ред. О. Шаблій. Львів: ЛНУ ім. І Франка, 1999. 299 с.
  6. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
  7. Смаль І. В., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія Північної та Латинської Америки : навч.-метод. посіб. Ніжин : НДПУ, 2002. 83 с.
  8. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
  9. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
  10. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 27

Тема. **Порівняльна економіко-географічна характеристика Єгипту та Алжиру**

Мета: визначити спільні та відмінні риси у забезпеченні природними, трудовими ресурсами, у розвитку та спеціалізації сільського господарства та промисловості; удосконалювати навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Природні умови і ресурси Алжиру та Єгипту: спільні та відмінні риси.
2. Характерні риси населення та розселення Єгипту та Алжиру.
3. Сучасний стан та проблеми розвитку господарства Єгипту і Алжиру.
4. Порівняльна характеристика промислового комплексу Єгипту та Алжиру.
5. Спільні та відмінні риси у розвитку та спеціалізації сільського господарства двох країн.
6. Транспортна система країн: спільні та відмінні риси.
7. Роль країн у міжнародному територіальному поділі праці. Зовнішньоекономічні зв'язки.

Практичні завдання

1. На основі використання літературних і картографічних джерел скласти порівняльну економіко-географічну характеристику Єгипту та Алжиру. Результати оформити у вигляді таблиці 1. Зробити письмовий висновок про спільні та відмінні риси країн.

Таблиця 1

**Порівняльна економіко-географічна характеристика
Єгипту і Алжиру**

Показники	Єгипет	Алжир
Територія, тис. км ²		
Країни-сусіди		
Рік проголошення незалежності		
Форма правління, адміністративно-територіальний устрій		
Населення (загальна чисельність), млн. осіб, у т. ч.: - міське - сільське - найбільші міста Етнічний склад населення		
Природні ресурси, у т. ч.: - мінеральні - лісові - водні та гідроенергетичні		
Структура ВВП, %		
Галузі спеціалізації промисловості та найбільші промислові центри		
Основні галузі: - рослинництва - тваринництва		
Транспортна система: - основні транспортні магістралі - головні морські порти		
Товарна структура: - експорту - імпорту		
Основні торговельні партнери		
Найвизначніші туристичні об'єкти і місця		

2. Користуючись картами атласу, нанести на контурну карту найважливіші родовища корисних копалин, найбільші промислові центри та порти, зони спеціалізації сільського господарства двох країн.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Книш М. М. Економічна і соціальна географія країн, що розвиваються : навч. посіб. / О. І. Шаблій (наук. ред.). Львів : ЛНУ, 2006. 264 с.
7. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
8. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
9. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
10. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 28

Тема. **Економіко-географічна характеристика Нігерії**

Мета: сформувати систему знань про особливості ЕГП, населення, господарства країни; удосконалювати вміння та навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. ЕГП, природні умови і ресурси Нігерії.
2. Сучасна демографічна та етнополітична ситуація в країні.
3. Сучасний стан і проблеми соціально-економічного розвитку країни.
4. Галузева структура та особливості розміщення промисловості.
5. Значення сільського господарства в економіці Нігерії.
6. Зовнішньоекономічні зв'язки Нігерії.

Практичні завдання

1. За картами атласу і навчальною літературою дати коротку економіко-географічну характеристику Нігерії. Результати оформити у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Економіко-географічна характеристика Нігерії

Показники	Характеристика
Площа	
Державний устрій, форма правління	
Рік проголошення незалежності	
Населення	
Чисельність	
Природний приріст	
Щільність	
Рівень урбанізації	
Найбільші міста	
Природні ресурси	
Мінеральні	
Водні	
Лісові	
Ґрунтові	
Агрокліматичні	
Природно-рекреаційні	
Загальна характеристика господарства	
Динаміка ВВП	
ВВП на душу населення	
Структура ВВП, %	
Промисловість	
Галузі спеціалізації	
Головні промислові центри (із зазначенням їх галузевої структури)	
Сільське господарство	
Структура і спеціалізація сільського господарства	
Рослинництво	
Тваринництво	
Транспорт	
Розвинені види транспорту	
Найбільші морські порти	
Зовнішня торгівля	
Структура експорту	
Структура імпорту	
Сальдо торгівельного балансу	
Основні торгівельні партнери	

2. Використовуючи навчальну, періодичну літературу та інтернет-джерела, дати письмову характеристику сучасної етнополітичної

ситуації в Нігерії. Охарактеризувати етнічний і релігійний склад населення. Назвати основні етнорелігійні та інші конфлікти в країні, пояснити їх причини.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Книш М. М. Економічна і соціальна географія країн, що розвиваються : навч. посіб. / О. І. Шаблій (наук. ред.). Львів : ЛНУ, 2006. 264 с.
7. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
8. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
9. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
10. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 29

Тема. Порівняльна економіко-географічна характеристика країн Центральної Африки

Мета: визначити особливості та проблеми соціально-економічного розвитку країн Центральної Африки, виявити спільні та відмінні риси у розвитку та розміщенні господарства, місце країн у світовому господарстві; удосконалювати вміння та навички роботи з статистичним і картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону. Оцінка ЕГП і природно-ресурсного потенціалу.
2. Сучасна демографічна та етнополітична ситуація в країнах Центральної Африки. Соціальні проблеми.

3. Сучасний стан та проблеми соціально-економічного розвитку країн регіону.
4. Сільське господарство – провідна галузь економіки країн Центральної Африки.
5. Особливості та проблеми розвитку і розміщення промисловості в країнах регіону.
6. Транспортна система країн регіону.
7. Демократична Республіка Конго як найбільша країна Центральної Африки.

Практичні завдання

1. Використовуючи карти атласу і навчальну літературу, заповнити таблицю 1 «Політична карта Центральної Африки»

Таблиця 1

Політична карта Центральної Африки

Країна	Столиця	Рік здобуття незалежності	Форма правління	Державний устрій	Площа, тис. км ²	Населення, млн. осіб

2. Нанести на контурну карту країни Центральної Африки, підписати їх столиці та різними кольорами або штриховкою позначити колоніями яких держав були країни регіону.
3. Використовуючи навчальну літературу та інтернет-джерела, заповнити таблицю 2 «Галузева структура економіки країн Центральної Африки». Порівняти розподіл ВВП і робочої сили за секторами економіки. Зробити висновки.

Таблиця 2

Галузева структура економіки країн Центральної Африки

Країна	ВВП за секторами, %			Робоча сила за секторами, %		
	сільське господарство	промисловість	сфера послуг	сільське господарство	промисловість	сфера послуг

4. Використовуючи карти атласу, навчальну літературу та інтернет-джерела, дати економіко-географічну характеристику сільського господарства ДР Конго, як найбільшої країни регіону, в якій відобразити: зайнятість населення у сільському господарстві; галузеву структуру сільського господарства; структуру рослинництва, основні сільськогосподарські культури – продовольчі і плантаційні, райони їх вирощування; структуру

тваринництва; продукцію сільського господарства, яка має експортне значення.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
3. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
4. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
5. Книш М. М. Економічна і соціальна географія країн, що розвиваються : навч. посіб. / О. І. Шаблій (наук. ред.). Львів : ЛНУ, 2006. 264 с.
6. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
7. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
8. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
9. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 30

Тема. Порівняльна економіко-географічна характеристика Ефіопії і Танзанії

Мета: визначити спільні та відмінні риси у забезпеченні природними, трудовими ресурсами, у розвитку та спеціалізації сільського господарства та промисловості двох країн; удосконалювати навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Природні умови і ресурси Ефіопії і Танзанії: спільні та відмінні риси.
2. Сучасна демографічна та етнополітична ситуація в Ефіопії і Танзанії.
3. Загальні особливості та проблеми розвитку господарства Ефіопії і Танзанії.
4. Спільні та відмінні риси у розвитку та спеціалізації сільського господарства двох країн.
5. Порівняльна характеристика промисловості Ефіопії і Танзанії.
6. Транспортна система країн: спільні та відмінні риси.

7. Зовнішньоекономічні зв'язки країн.

Практичні завдання

1. На основі використання літературних і картографічних джерел скласти порівняльну економіко-географічну характеристику Ефіопії і Танзанії. Результати оформити у вигляді таблиці 1. Зробити письмовий висновок про спільні та відмінні риси країн.

Таблиця 1

**Порівняльна економіко-географічна характеристика
Ефіопії і Танзанії**

Показники	Ефіопія	Танзанія
Територія, тис. км ²		
Країни-сусіди		
Форма правління, адміністративно- територіальний устрій		
Чисю колонією була, рік проголошення незалежності		
Населення (загальна чисельність), млн. осіб, у т. ч.: - міське - сільське - найбільші міста Етнічний склад населення Релігійний склад населення		
Природні ресурси, у т. ч.: - мінеральні - лісові - водні та гідроенергетичні - природно- рекреаційні (національні парки)		
Структура ВВП, %		
Галузі спеціалізації промисловості та найбільші промислові центри		
Основні галузі: - рослинництва - тваринництва		
Транспортна система: - основні види транспорту - основні транспортні		

магістралі		
Товарна структура: - експорту - імпорту		
Основні торгівельні партнери - по експорту - по імпорту		

2. Користуючись картами атласу, нанести на контурну карту найважливіші родовища корисних копалин, найбільші промислові центри та зони спеціалізації сільського господарства країн.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Книш М. М. Економічна і соціальна географія країн, що розвиваються : навч. посіб. / О. І. Шаблій (наук. ред.). Львів : ЛНУ, 2006. 264 с.
7. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
8. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
9. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
10. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 31

Тема. Економіко-географічна характеристика Південно-Африканської Республіки

Мета: сформувати систему знань про особливості ЕГП, населення, господарства країни; розвивати вміння визначати галузеву і територіальну

структуру господарства країни; удосконалювати вміння та навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. ЕГП і природно-ресурсний потенціал ПАР.
2. Історія колонізації Півдня Африки і виникнення Південно-Африканського Союзу. Формування території ПАР.
3. Етнічний склад і етногеографія населення. Етнополітичні проблеми розвитку країни.
4. Особливості розвитку промисловості ПАР.
5. Два сектори ведення сільського господарства – особливість розвитку економіки країни.
6. Особливості гуманітарного розвитку ПАР.
7. Зовнішня політика і зовнішньоекономічні зв'язки країни.

Практичні завдання

1. Використовуючи карти атласу, навчальну літературу та інтернет-джерела, заповнити таблицю 1 «Мінерально-сировинна база розвитку господарства ПАР». За даними таблиці 1 скласти письмову характеристику особливостей розвитку гірничодобувної промисловості країни.

Таблиця 1

Мінерально-сировинна база розвитку господарства ПАР

Мінеральна сировина	Загальні запаси, млн т	Частка у світових запасах, %	Обсяг видобутку, млн т	Обсяг експорту, млн т

2. За літературними джерелами охарактеризувати історичні особливості суспільно-політичних процесів у країні в ХХ–ХХІ ст., звернувши особливу увагу на проблеми расової дискримінації корінного населення в умовах режиму апартеїду та його наслідки.
3. За картографічними і літературними джерелами виявити особливості розселення найбільших етносів ПАР за провінціями. Результати дослідження занести в таблицю 2.

Таблиця 2

Найбільші етноси ПАР

Етнос	Чисельність	Розселення

4. На контурну карту ПАР нанести головні родовища корисних копалин, основні промислові центри і зони спеціалізації сільського господарства.

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Книш М. М. Економічна і соціальна географія країн, що розвиваються : навч. посіб. / О. І. Шаблій (наук. ред.). Львів : ЛНУ, 2006. 264 с.
7. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
8. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
9. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
10. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 32

Тема. Економіко-географічна характеристика Австралії

Мета: сформувати систему знань про особливості ЕГП, населення, господарства, економічні райони країни; розвивати вміння визначати галузеву і територіальну структуру господарства країни; удосконалювати вміння та навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Основні риси ЕГП та природних умов і ресурсів Австралії.
2. Історичні особливості заселення і освоєння австралійського континенту.
3. Особливості розвитку економіки країни в ХІХ-ХХ ст.
4. Промисловість Австралії.
5. Сучасні тенденції і особливості розвитку та розміщення сільського господарства країни.
6. Транспортна система Австралії.

7. Зовнішня торгівля і зовнішня політика країни.
8. Економічні райони Австралії.

Практичні завдання

1. Дати оцінку економіко-географічного положення Австралії. Охарактеризуйте його переваги й недоліки. Відповідь оформити у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Переваги й недоліки економіко-географічного положення Австралії

Переваги ЕГП Австралії	Недоліки ЕГП Австралії

2. На основі літературних джерел скласти опис історії заселення континенту і особливостей розвитку Австралії в колоніальні і новітні часи.
3. Використовуючи карти атласу, літературні та інтернет-джерела, скласти таблицю 2 «Мінерально-сировинна база розвитку господарства Австралії». За даними таблиці 1 скласти письмову характеристику особливостей розвитку гірничодобувної промисловості країни.

Таблиця 2

Мінерально-сировинна база розвитку господарства Австралії

Мінеральна сировина	Загальні запаси, млн т	Частка у світових запасах, %	Обсяг видобутку, млн т	Обсяг експорту, млн т

4. На контурну карту Австралії нанести головні родовища корисних копалин, основні промислові центри і зони спеціалізації сільського господарства

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.

4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
6. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
7. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
8. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
9. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 33

Тема. Економіко-географічна характеристика Нової Зеландії

Мета: вивчити економіко-географічні особливості країни; удосконалювати навички роботи з картографічним і статистичним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Оцінка ЕГП та природно-ресурсного потенціалу Нової Зеландії.
2. Історичні особливості заселення і освоєння Нової Зеландії.
3. Населення і трудові ресурси країни.
4. Промисловість Нової Зеландії.
5. Сучасні тенденції і особливості розвитку та розміщення сільського господарства.
6. Транспортна система країни.
7. Зовнішня торгівля Нової Зеландії.

Практичні завдання

1. На основі літературних джерел скласти опис історії заселення і особливостей розвитку Нової Зеландії в колоніальні і новітні часи.
2. За картами атласу і навчальною літературою дати коротку економіко-географічну характеристику Нової Зеландії. Результати оформити у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1

Економіко-географічна характеристика Нової Зеландії

Показники	Характеристика
Площа, склад (назва островів)	
Населення	
Чисельність	

Природний приріст	
Щільність	
Рівень урбанізації, найбільші міста	
Етнічний склад	
Релігійний склад	
Природні ресурси	
Мінеральні	
Водні	
Лісові	
Ґрунтові	
Агрокліматичні	
Природно-рекреаційні	
Загальна характеристика господарства	
Динаміка ВВП	
ВВП на душу населення	
Структура ВВП, %	
Промисловість	
Галузі спеціалізації	
Найбільші промислові компанії	
Головні промислові вузли і центри (із зазначенням їх галузевої структури)	
Сільське господарство	
Структура і спеціалізація сільського господарства	
Рослинництво	
Тваринництво	
Транспорт	
Розвинені види транспорту	
Найбільші морські порти	
Зовнішня торгівля	
Структура експорту	
Структура імпорту	
Сальдо торгівельного балансу	
Основні торгівельні партнери	

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
3. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
4. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
5. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.

6. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
7. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
8. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
9. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Практична робота № 34

Тема. Порівняльна економіко-географічна характеристика країн Океанії

Мета: визначити особливості соціально-економічного розвитку країн Океанії, галузеву і територіальну структуру господарства, місце країн у світовому господарстві; удосконалювати навички роботи з статистичним і картографічним матеріалом.

Питання для обговорення

1. Склад регіону. Формування політичної карти Океанії.
2. Природні умови і ресурси країн регіону.
3. Демографічна ситуація в країнах регіону. Соціальні проблеми.
6. Загальні особливості розвитку і розміщення господарства.
7. Сільське господарство – провідна галузь економіки країн Океанії.
8. Роль міжнародного туризму в економіці країн регіону.

Практичні завдання

1. Скласти таблицю «Політична карта Океанії», вказавши суверенні держави і залежні території.

Таблиця 1

Політична карта Океанії

Назва країни	Столиця	Рік здобуття незалежності	Державний устрій	Форма правління	Площа, тис. км ²	Населення, млн. осіб

2. На контурну карту нанести держави Океанії, підписати їх столиці, залежні території та їх адміністративні центри. Позначити острови, що входять до Меланезії, Мікронезії і Полінезії.

3. Використовуючи літературні та інтернет-джерела, визначити види господарської діяльності, що визначають міжнародну спеціалізацію країн Океанії. Результати оформити в таблиці 2. Зробити висновки.

Таблиця 2

Види господарської діяльності, що визначають господарську спеціалізацію країн Океанії

Первинний сектор	Вторинний сектор	Третинний сектор

Рекомендована література

1. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
2. Географія. Світи, регіони, концепти = Geography. Realms, Regions, and Concepts / Г. де Блій, Пітер Муллер, Олег Шаблій ; [пер. з англ.: Д. Олесевич та ін.]. Київ: Либідь, 2004. 738 с.
3. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
4. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
5. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
6. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
7. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.
8. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Політика оцінювання

Оцінювання знань студентів здійснюється на основі поточного і підсумкового контролю. Загальна оцінка за курс складається як алгебраїчна сума оцінок за поточне тестування (аудиторні заняття); контрольні роботи наприкінці кожного змістового модуля; самостійну роботу впродовж семестру. При цьому враховується присутність студента на заняттях та його активність під час практичних (семінарських) занять.

Максимально можлива оцінка за знання програмного матеріалу з дисципліни – 100 балів (у кожному семестрі). За поточну успішність студент може отримати максимум 40 балів, за виконання підсумкових завдань (2 модульних контрольних роботи) – 60 балів.

Теми семінарських занять сформовані із поєднання усних запитань для обговорення та практичних завдань (розрахунково-аналітичні завдання, складання картосхем, таблиць тощо) та оцінюються у 2 чи 3 бали кожне залежно від складності практичних завдань. Практичні навички можуть бути оцінені, якщо виконано всі завдання, оформлено роботу, написані висновки.

Самостійна робота оцінюється під час усних відповідей студентів та включається до загальної оцінки теми під час практичного заняття.

Модуль 2 передбачає перевірку підсумкових знань і вмінь студентів шляхом написання модульних контрольних робіт (у формі тестових завдань) після кожного змістового модуля (модульні контрольні роботи оцінюються за 30-бальною шкалою).

Обов'язковою вимогою є дотримання норм академічної культури і *добročесності*. Недопустимо: пропуски та запізнення на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставлених завдань.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. У разі відсутності студента на семінарських (практичних) заняттях з об'єктивних причин, він має право виконати завдання, передбачені планом семінарських занять, і одержати відповідні оцінки. Відпрацювання пропущених занять має відбуватися до останнього семінарського (практичного) заняття під час індивідуально-консультативної роботи викладача.

У 7 семестрі формою підсумкового контролю є залік. Студент, який упродовж семестру набрав не менше 60 балів, має право не складати залік. При цьому йому зараховуються бали, які набрані впродовж семестру. У випадку незадовільної оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може добрати бали, виконавши окремі види робіт (здати практичні роботи, здати або перездати окремі теми, виконати презентацію, написати підсумковий тест).

У 8 семестрі формою підсумкового контролю є іспит. Якщо поточна семестрова оцінка становить не менше 75 балів, то за згодою студента вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з навчальної дисципліни. У протилежному випадку, або за бажанням підвищити рейтинг, студент складає іспит. При цьому бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються.

Рекомендована література

Основна

1. Барановський М. О., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн (Азія). Ніжин : Ніжин. держ. пед. ун-т ім. М. Гоголя, 2001. 166 с.
2. Безуглий В. В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2005. 704 с.
3. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. Вид. 2-ге, доп., перероб. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 688 с.
4. Безуглий В. В., Козинець С. В. Регіональна економічна та соціальна географія світу : посібник. Київ : ВЦ «Академія», 2003. 688 с.
5. Блій Г. де, Муллер П., Шаблій О. Географія: світи, регіони, концепти : пер. з англ. Київ : Либідь, 2004. 740 с.
6. Економічна і соціальна географія світу: навч. посіб. / за ред. С. Кузика. Львів : Світ, 2002. 672 с.
7. Економічна і соціальна географія світу : підручник / за ред. Б. П. Яценка. Київ : АртЕк, 1997. 246 с.
8. Книш М. М. Економічна і соціальна географія країн, що розвиваються : навч. посіб. / О. І. Шаблій (наук. ред.). Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2006. 264 с.
9. Кузик С., Книш М. Економічна і соціальна географія Америки : навч. посіб. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 1999. 300 с..
10. Кузик С., Котик Л., Ванда І. Регіональна економічна і соціальна географія світу (розвинені країни) : навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 148 с.
11. Кусков А. С., Понукалина О. В. Социально-экономическая и политическая география мира и России: учебно-справочное пособие для вузов. Москва : КНОРУС, 2005. 271 с.
12. Максаковский В. П. Географическая картина мира : в 2 кн. Кн. II. Региональная характеристика мира. Москва : Дрофа, 2004. 480 с.
13. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Занько Ю. С., Ганич Н. М. Країнознавство: теорія та практика: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
14. Масляк П. О. Країнознавство : підручник. Київ : Знання, 2008. 292 с.
15. Смаль І. В., Дмитренко О. Г. Економічна і соціальна географія Північної та Латинської Америки : навч.-метод. посіб. Ніжин : НДПУ, 2002. 83 с.
16. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник / под ред. В. В. Вольского. 2-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2003. 560 с.
17. Социально-экономическая география зарубежного мира: учебник для вузов / редкол. : И. М. Кузин и др. ; под ред. В. В. Вольского. 3-е изд., испр. Москва : Дрофа, 2005. 557 с.
18. Соціально-економічна географія світу / за ред. Кузика С. П. Тернопіль

: Підручники і посібники, 1998. 256 с.

19. Цепенда М. М. Суверенні держави світу: суспільно-географічний довідник. Чернівці : ЧНУ ім. Ю.Федьковича, 2018. 226 с.

20. Шаблій О. Економічна і соціальна географія світу : навч. посіб. / О. Шаблій, С. Кузик, М. Книш, І. Ровенчак, Г. Анісімова ; С. Кузик (ред.). 2-ге вид., зі змінами. Львів : Світ, 2005. 672 с.

21. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. С. Б. Лаврова, Н. В. Каледина. Москва : Гардарики, 2002. 928 с.

22. Юрківський В. М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни : підручник. Київ : Либідь, 2000. 416 с.

Додаткова

1. Аврорский В. В. Бразилия для любознательных : очерки. Москва : Междунар. отношения, 2006. 254 с.

2. Австралія : навч. посіб. до курсу «Країнознавство» / Н. М. Жилко (уклад.), В. П. Коваленко (уклад.). Ніжин : НДУ, 2006. 144 с.

3. Барановский Л. С., Козикис Д. Д. Канада. Австралия. Новая Зеландия. Минск : Вышэйш. шк., 2003. 368 с.

4. Бірдсалл С. С., Флорін Д. Географія США. Київ, 2000. 208 с.

5. Дахно І. І., Тимофіїв С. М. Країни світу : довідник. Київ : МАПА, 2005. 608 с.

6. Джангужин Р. Н. Казахстан постсоветский. Киев, 2002. 482 с.

7. Дубович І. Країнознавчий словник-довідник . 5-те вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2008. 839 с.

8. Жилко Н. М. Сполучені Штати Америки : навч. посіб. до курсу «Країнознавство». Ніжин : НДПУ ім. М.Гоголя, 2003. 250 с.

9. Ігнат'єв П. М. Країнознавство. Країни Азії : навч. посіб. Чернівці : Книги – ХХІ, 2004. 384 с.

10. Канада : навч. посібник до курсу «Країнознавство» / Н. М. Жилко (уклад.), В. О. Коваленко (уклад.). Ніжин : Вид-во НДПУ ім. М. Гоголя, 2003. 175 с.

11. Книш М. М. Бразилія: суспільно-географічна характеристика : навч. посібник. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2001. 148 с.

12. Країнознавство. Країни СНД, Європи і Північної Америки / М. С. Дорошко, Р. Д. Кривонос, В. П. Крижанівський, Н. Ф. Сербіна. Київ : Ніка, 2009. 312 с.

13. Країнознавство: теорія та практика : підручник / М. П. Мальська, Н. В. Антонюк, Ю. С. Занько, Н. М. Ганич ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Київ : ЦУЛ, 2012. 528 с.

14. Країнознавча характеристика Чеської Республіки : кол. моногр. / В. Й. Лажнік, І. П. Мандрик, В. О. Патійчук та ін. ; за наук. ред. В. Й. Лажніка. Луцьк : Вежа-Друк, 2015. 668 с.

15. Луцишин П. В., Клімонт Д. Ю., Федонюк С. В. Географія продуктивних сил Польщі: навч. посіб. Луцьк: Ред.-вид. відд. «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. 356 с.
16. Селиванова Л. В. Страноведение : учеб.-метод. пособие. Екатеринбург : Филантроп, 2007. 376 с.
17. Смирнягин Л. В. Районы США: портрет современной Америки. Москва : Мысль, 1989. 384 с.
18. Стадник О. Г. Країнознавство. Ч. 2 : Європа. Харків : Вид. група «Основа», 2013. 95 с.
19. Стадник О. Г. Країнознавство. Ч. 1 : Європа. Харків : Вид. група «Основа», 2013. 110 с.
20. Турчин Я. Б., Дорош Л. О., Горбач О. Н. Країнознавство : навч. посібник. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2012. 276 с.

Навчально-методичне видання

Мандрик Ірина Петрівна

Регіональна економічна і соціальна географія

Методичні рекомендації до виконання практичних робіт

Видання друкується в авторській редакції

Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2021